Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...рин 21-һээ гараха | № 164 (13878) | 1972 оной июлиин 14, пятница | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР В. О. ШАНГИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Стройбанкын республиканска контородо олон жэлэй туршада, һайнаар ажаллаһанайнь, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө Стройбанкын республиканска конторые эрхилэгшын орлогшо **Шангина** Вера Ошировнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1972 оной июлиин 13.

Июлиин 15-да —
комсомол-залуушуулай
субботник

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛДЭ ОЛООРОО ХАБААДАЯ

Республикын залуу хүбүүд, басагад ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ, шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ ехэхэн политическэ болон ажалай дэбжэлтэтэйгээр оролсонхой. «Табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ажал» гэһэн уряа доро мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөн КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула тэмсэлдэ бүхы залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулха зорилго табина.

«1972 ондо ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые хангаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой гараһанай һүүлээр республикын комсомолой организацинуудай хүдэлмэри шэнэ удхатай, дэлисэ ехэтэй болоо. Ургаса хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, ороохо таряа болон бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб ба уялгануудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгые хангалгада комсомол, залуушуулай хабаадалсаха тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. ВЛКСМ-эй райкомууд, комсомолой эхин эмхинүүд комсомол, залуушуулай коллектив бүхэнэй, хүдөөгэй залуушуулай хэхэ ажал, шиидхэхэ зорилго хараалаа.

Ниитын мал ажалда тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэ залуушуулые олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тула ВЛКСМ-эй обкомой бюро СССР эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо, Буряадай АССР-эй 50 жэл эй ойдо зорюулан комсомол-залуушуулай республиканска субботник июлиин 15-да үнгэргэхэ гэжэ шиидэбэ. Энэ субботнигто олдоһон мүнгэ зөөри залуушуулай Бүхэдэлхэйн XX фестивалиин фондодо оруулагдаха юм. ВЛКСМ-эй бүхы райкомуудта партийна болон советскэ, ажахын органуудай дэмжэлгээр субботнигто бэлэдхэл үнгэргэгдөө. Республика доторнай 22 районно штаб байгуулагдаа, хэхэ ажалынь, тодорхойлогдоо. Гол түлэб набшаһата тэжээл, һэ бэлдэлгэ дээрэ, силосно траншейнүүдые сэбэрлэлгэ, забарилга дээрэ, хуряалгын техникэ бэлэдхэлгэ дээрэ субботнигто хабаадаһан залуушуул ажаллаха юм. Гансахан Бэшүүрэй аймагта хамта дээрээ 4 мянган хүн, тэрэ тоодо 1800 комсомолшууд субботнигто хабаадаха байна.

Хүдөөгэй ажалшадта городой комсомол, залуушуул ехэ туһа хүргэхэ. Улаан-Үдын, Загарайн, Прибайкалиин аймагуудай ажахынуудта городой промышленна предприятинуудай ... мянга гаран залуу хүбүүд, басагад нэгэ үдэр гаража хүдэлхэ. Бүхы республика соо субботнигто 30 мянга гаран комсомол, залуушуул хабаадуулагдахаар хараалагдана.

Энэ хадаа тон ехэ хүсэн. Районно штабуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго юуб гэбэл, субботнигто хабаадагшадай ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнние хэрэгтэй зэмсэгээр хангаха хэрэгтэй. Энэ үдэр эршэ зоригоо дүүрэн гаргахаар комсомолшууд шиидэнхэй.

В. РАДНАЕВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

МАЛШАДАЙ ҮГЭ БАТА

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэл хахадлаба. Энэ хугасаа соо ажахымнай һаалишад, үхэршэд, хонишод, галуушад эршэмтэйгээр ажаллажа, горитой амжалта туйлаба. Ниитынгээ мал олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргэө. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха зургаа һарын даабари 126 процентээр дүүргэгдөө гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 24,5 процентээр дээшэлээ. Мяха худалдалга 114,3 процентээр дүүргэгдөө. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 24,5 процентээр дээгүүр. Мүн нооһо, үндэгэ худалдаха даабари үлүүлэгдөө.

Ажахын һаалиин гурбан фермэнүүдэй 580-аад үнеэдһээ үдэртөө дунда зэргээр 47—49 центнер һүн һаагдажа, 40 центнерынь тушаагдана.

Һаалишаднай эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдөө 8—9 килограмм һү һаана. Фермэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунист Т. С. Ковалевой даадаг Доодо-Калиновкын гүүртынхид түрүүлжэ гараа. Тус фермын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1261 килограмм, зунай хоёр һарын туршада 457 килограмм һү һаагаа. Энэнь аймагай фермэнүүд сооһоо эгээ дээгүүр үрэ дүн болоно. Тиихэдэ Ф. Н. Сучковой даадаг Дээдэ-Һутайн фермын һаалишад үнеэн бүриһөө 1253 килограмм һү һаажа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан коллективтэ колхозой правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг, үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон Н. М. Сластина — 1508 килограмм, А. С. Кошелева — 1460 килограмм, Е. Н. Назарова—1440 килограмм һү һаажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа. Абаһан уялгаа үлүүлэн дүүргэһэн һаалишадта Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Зунай элдин һарануудта үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һааха гэһэн уялгаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын түлөө һаалишаднай үдэр бүри улам эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Ц. СЕМЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ, хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

ТАБАН ҮДЭРӨӨР УРИД

Бүхыдөө 12 мянган хонитой Хүдэриин совхоз «сагаан алта» хуряалгаа түргэн болзорто үнгэргэжэ, нооһоёо һайн шанартайгаар хайшалалгада горитойхон оролдолго гаргаһанайнгаа ашаар энэ ажалаа 5 үдэрөөр уридшалан дүүргэбэ. Тиигэжэ тус ажахы эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын ПОШ фабрикада түрүүшынгээ 252 центнер нооһо асаржа тушаагаа.

Хонидой нооһо хайшалалгын пунктнуудай хоорондохи, мүн хайшалагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо түрүү, дүй дуршалтай хайшашан Гырыл Николаевич Бадматаров шалгарһан байна. Тэрэ үдэр бүри түсэбэй ёһоор 80 килограмм нооһо хайшалха аад, 162 килограммда хүргэдэг байһан. Тиихэдэ Александра Фомина, Ц. Д. Цыдыптаров гэгшэд даабаряа үдэр бүри 120—130 процент дүүргэдэг байһан юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоз хайшалагдаһан нооһоёо тушаажа байна.

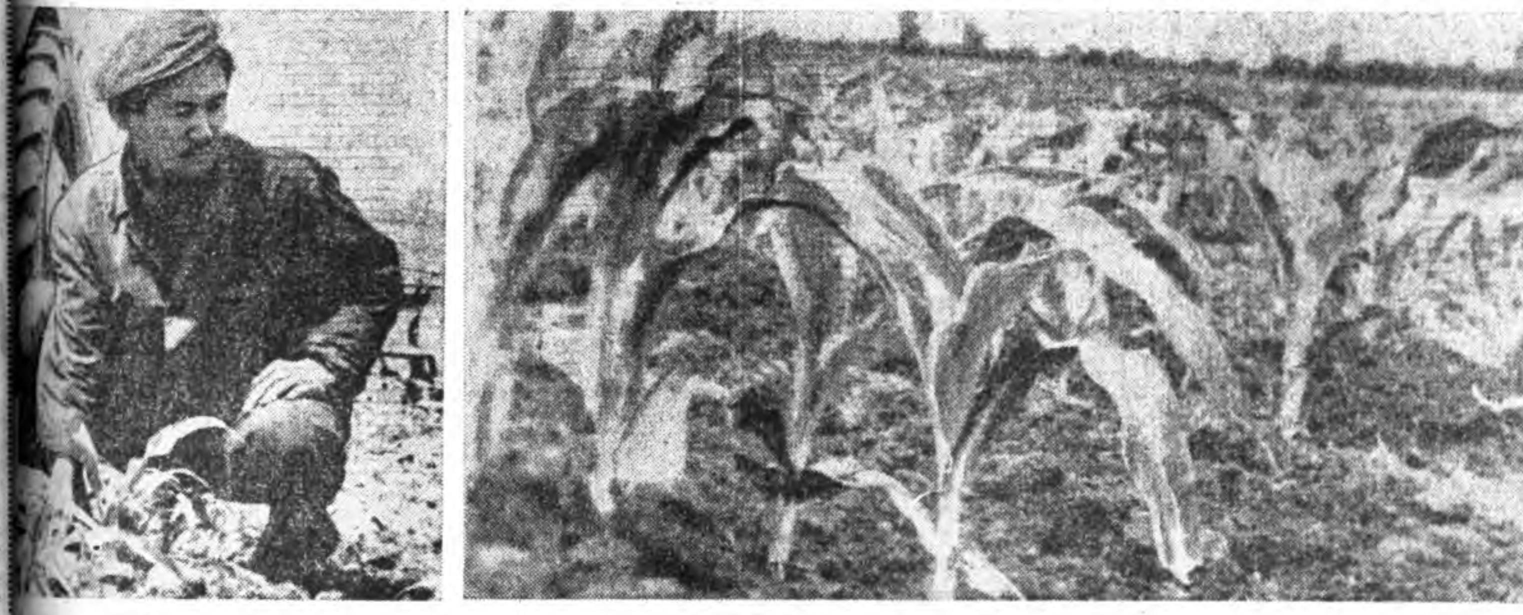
Н. ХАЗАГАЕВ.

СҮҮДХЫН 1060 ГРАММААР...

Зунай зуун үдэртэ шахамалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые 100 килограммаар нэмээхээр уялга абажа, республика дотороо түрүү үүсхэл гаргаһан Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой малшадай уряае мал шахан таргалуулгын «Улаан-Туяа» совхозой үхэршэд һайшаан дэмжэһэн юм. Тиигэжэ ажахын малшад хабартаа зуһаландаа зөөжэ ошоһоор харууһалхаар даажа абаһан үхэрнүүдээ тунга ногоотой һайн бэлшээридэ адуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхын дунда зэргээр 900—1000 граммаар нэмээһэн байна. Тиихэдэ үнинэй үхэршэн Жамсо Дашиев гүүртынгээ 122 хашарагай тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 1060 граммаар дээшэлүүлжэ, урда мэтэ онсо шалгараа. Мүнөө совхозой малшад абаһан уялгаа сүм дүүргэжэ, ССР Союзай байгуулагдаһаар алдарта 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын түлөө шармай ажаллажа байнхай.

Д. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

Яруунын аймаг.

Ивалгын ОПХ-гай 3-дахи отделениин механизаторнууд ургасынгаа хойноһоо оролдосотойгоор харууһалжа байна. Кукурузын зурууд хоорондохи элдүүрилгэ хэгдэнэ хорооор буртаг ногоон усадхагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ОПХ-гай 3-дахи отделениин тракторист Аюр Гомбоевич ШАГДАРОВ кукурузын ургамалнуудые хаража байна; кукурузын плантаци.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХАНИ БАРИСАА БЭХИЖҮҮЛХЭ

МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНРП-гэй Улаан-Баатарай городской комитедэй нэгэдэхи секретарь, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Алтангэрэл түрүүтэй Монголой эб найрамдалай ба хани барисаанай эмхинүүдэй федерациин, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегацине Москва шадарай Люберцы городойхид июлиин 12-то угтаба. «Рубин» гэжэ фирмын эхинэй предприятиин хүдэлмэришэд ба алба хаагшад делегациин гэшүүдые хани халуунаар угтаа. Эндэ митинг болоо. Социалис байгуулалтада экономико ба соёлые саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ амжалта туйлахыень аха дүү Монголой ажалшадта үгэ хэлэгшэд хүсэһэн байна.

Делегациин гэшүүн МНРП-гэй Зүүн-Губиин райкомой секретарь Н. Бандандорж митинг дээрэ үгэ хэлээ.

(ТАСС-ай корр.).

БАЯРАЙ НАЙР ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Өөрынгөө ехэ һайндэрые—Арадай революциин 51-дэхи жэлэй ойе Монголой ажалшад тэмдэглэнэ. Арадай заншалта һайндэр «наадан» Улаан-Баатарай түбэй стадион дээрэ хоёр үдэрэй турша соо үргэлжэлөөд, июлиин 12-то дүүрэбэ. Национальна түхэлэй гурбан спортоор—монгол барилдалгаар, һур харбалгаар, мори урилдалгаар мүрысөөнүүдһээ, тэрэшэлэн бусад олониитын соёлой-спортивна хэмжээ ябуулгануудһаа тэрэнэй программа бүридэһэн байгаа.

Заншалта һайндэр «наадые» хаахадаа, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо С. Лувсан оронойнгоо ажалшадта зол хубитайгаар, һайн һайханаар ажаһуухыень, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень хүсөө.

ЭЛЕКТРОТЕХНИКЫЕ ХАРАЛГА

«Электро-72» гэжэ уласхоорондын выставкэ Москвагай «Сокольники» парк соо нээгдэө. Электрын элшэ хүсэ гаргаха, дамжуулха, хэрэглэхэ талаар мүнөөнэй туйлалтануудтай, эрхим һайн түхэлэй машина, прибор болон аппарадуудтай 700 шахуу фирмэ ба эмхинүүд выставкэдэ орогшодые танилсуулха юм.

Советскэ Союзһаа гадна, «Электро-72» выставкэдэ Болгари, Венгри, ГДР, Польшо, Румыни, Чехословаки, Югослави хабаадана. Мүн Англиин, Франциин, Италиин, США-гай, ФРГ-гэй, Японой бусад хэдэн ороной фирмэнүүд выставкэдэ хабаадалсана.

(ТАСС).

„СП-19"—ХОЙТО ПОЛЮСТО

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). «СП-19» гэжэ урадхуул станциин тодхогдоһон мүльһэн арал Совет ороной арктическа шэнжэлэлгэнүүдэй түүхэдэ анха түрүүн Хойто полюсые голлон гараба. Мүльһэтэ далайн хүртэхэнь бэрхэтэй энэ райондо мүльһэн полинуудай хүдэлэн урдалгын онсо өөрэ шэнжэ түхай материалнууд суглуулагдаа гээд Арктическа ба Антарктическа институдта абтаһан радиограмма соо мэдээсэгдэнэ.

Эрэлхэг зоригто шэнжэлэгшэдэй станцияа тодхоһон мүльһэн аралай зузаанинь 35 хүрэтэр метр, шэгнүүрынь—хоёр миллиард шахуу тонно болодог юм.

Хоёр хахад жэлэй турша соо урдахадаа, «СП-19» Зүүн-Сибириин далайн баруун таладахи Де-Лонг гэжэ архипелагһаа «дэлхэйн орой» хүрэтэр далай соогуур хоёр мянга үлүүтэй километр ута замые гаталаа.

ХОНИ ХАЙШАЛАГШАДАЙ БҮХЭРОССИН МҮРЫСӨӨН

ИПАТОВА тосхон, Ставрополиин хизаар. (ТАСС-ай корр.). Эндэ, Ставрополиин хизаарай нарин нооһото хони үсхэбэрилдэг томо районой центртэ Россин Федерациин хониной нооһо хайшалдаг эрхим хүнүүдэй мүрысөөн июлиин 12-то эхилээ. Республикын нютаг нютагуудта болоһон мүрысөөнүүдтэ илажа гараһан эрэшүүл болон эхэнэрнүүдэй 17 команда, мүн хониной нооһо хайшалдаг 30 залуушуул энэ мүрысөөндэ хабаадана.

Хониной нооһо түргэнөөр хайшалдаг түрүүшын мастернууд харалгын табсан дээрэ гараа. РСФСР-эй 1972 оной чемпионой лентэ эдэнэрэй хэниинь гоёохоб? Энэ хадаа гурбан үдэрэй үнгэрөөд байхада, эли болохо.

А. А. Громыко Москва бусажа ерэбэ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Бельгидэ албанай хэрэгээр аяншалгынгаа дүүрэһэнэй һүүлээр СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко июлиин 12-то Брюссельһээ Москва бусажа ерэбэ. Бельгиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Армель Бельгиин ниислэлэй аэродром дээрэһээ тэрэнние мордохуулаа.

Урда тээнь А. А. Громыко Нидерланд болон Люксембургда албанай хэрэгээр аяншаһан байна.

СЭВ ХАДАА ХАНИ БАРИСААН, ХАРИЛСАА ХОЛБООН ГЭЭШЭ

...сэдхэхэ комитедэй, түсэбэй
...ажал ябуулга хэхэ, Наука,
...ын талаар харилсаа холбоо
...улха комитедүүдэй, мүн
...ын элшэ хүсэнэй, химиче-
...омышленностиин талаар
...инуудай элидхэлнүүдээр
...циин гэшүүд июлиин 12-ой
...рна заседани дээрэ нэгэн
...ар тогтоол баталан абаа.
...окумент соо иигэжэ тэм-
...нэ. Үргэн ехэ программа
...улхэ талаар СЭВ-эй гэшүүн
...уд ехэ хүдэлмэри хээ. Тус-
...ал 1976—1980 онуудай
...үүдые тааралдуулхадаа, ха-
...а холбооной, сэнгүүдэй,
...тно-мүнгэн сангай харилсаа-
...й, абаһан уялгануудаа дүүр
...йн түлөө али али талын ма-
...льна харюусалгын талаар
...эй гэшүүн оронуудай харил-
...олбооe нарижуулан һайжа-
...ха түрүү онол аргануудые
...лэхэ гэһэн һанамжа дурад-
...огтоол соо оруулагдаа.
...бүүдые тааралдуулха асуу-
...удта делегацинуудые тол-
...шонор сесси дээрэ ехэ ан-
... хандуулаа. Ороной арадай
...е хүгжөөлгын түсэбүүд
...ое интернациональна шэнжэ
...ртай гээд тэдэнэр тэмдэглээ.
...ь мүнөөдэр баталан абтаһан
...ол соо тэмдэглэгдэнхэй. Тус-
...бал, арадай ажахын ба үй-
...рин бусад түхэлэй шухала
...ринүүдаар холын хараата

түсэбүүдые СЭВ-эй гэшүүн оронууд тааралдуулха гээд тогтоол соо тэмдэглэгдэнхэй.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй XXVI сесси тухай коммюнике делегациин гэшүүд баталаа.

Сессидэ хабаадагшад үдэшэлэн заседанинуудай зал соо дахяад сугларһан байна.

Протоколдо гар табигдаһанай һүүлээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин үгэ хэлээ. Сессидэ хабаадагшадай хүсэдөөр үгэеэ ойлголсолгын, манай оронуудай харилсаа холбооной шухала асуудалнуудаар тэдэнэй нэгэн һаналтай байлгын оршон байдалда сессиин эхинһээ абаад, дүүрэтэрээ үнгэрһэниинь манай һанаа сэдьхэл ехээр ханаана гээд тэрэ хэлээ. Социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудай шэнжэ шанарта нимэ оршон байдал тааралдана гэжэ бидэнэр бултадаа тоолонобди. Энэ хадаа социалис интернационализмын гурим болохоһоо гадна, манай аха дүү партинуудай угаа ехэ туйлалта бололсоно гэжэ хэлэжэ болохоор байна.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведтэ Кубые абаһан ушарые бидэнэр бултадаа һайшаанабди. СЭВ-эй ажал ябуулгада Кубын хабаадалга тэндэ социалис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, социалис оронуудые бэхижүүлгэдэ туһалха байна.

Үргэн ехэ программые бэелүүлхэ, манай хамтын хэрэгэй—социалис экономическа нэгэдэлэй хүгжэлтын амжалтатай байха хэрэгтэ али болохоор туһалхые Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн оронуудай нэгэн һаналтайгаар эрмэлзэдэг байһые сессиин шиидхэбэринүүд, делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүд үшөө дахин үнэншэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ.

Нэгэдэлэй асуудалнуудай талаар хэгдэдэг хүдэлмэриин бүри нарижуулагдахын тулада манай хүсэл оролдолгонууд зорюулагдана. Хэрбээ бидэнэр удаан саг соо манай харилсаа холбоо хүгжөөхэ шухала шэглэлнүүдые урдань бэдэрдэг байгаа һаа, харин мүнөө үргэн ехэ программаар тодорхойлогдоһон социалис нэгэдэл хүгжөөхэ зам ба онол арганууд зүб зүйтэй, манай оронуудай, манай арадуудай шухала эрмэлзэлгэнүүдтэ тааралдана гэжэ бидэнэр хэлэхэ хүсэд үндэһэ баримтатай байнабди.

Арадай ажахын түсэбүүдые тааралдуулха харюусалгатай үедэ зүб шиидхэбэринүүдые олохо хэрэгтэмнай һанамжануудаа мэдэлсэлгэ маанадта лаб туһалха байна.

Ерэхэ табан жэлэй ба холын хараата түсэбүүдые зохёохо талаар манай хамтын хүдэлмэридэ үнэндөө эхи табигдаа гээшэ. СЭВ-эй сессиин шиидхэбэринүүд харилсаа холбооной асуудалнуудые орон бүхэнэй, социалис бүхы хании нэгэдэлэй аша туһада тааруугаар түргэнөөр ба бүри һайнаар шиидхэхыень манай оронуудай органуудые, Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй органуудые уялгална. Манай оронуудай арадай ажахын саашадаа дэбжэлгые, манай арадуудай байдалай улам һайжаралгые хангахаар шэнэ түсэбүүдые зохёолгоор эдэ бүхы хүдэлмэриин түгэсхэгдэхэ байһанда бидэ лаб этигэнэбди.

Тус сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нүхэдүүдэй оруулһан бүхы дурадхалнуудые Соведэй гүйсэдкомой бодотоор бэелүүлжэ орохо байһаниинь элитэ.

Социалис оронуудай арадай ажахын түсэбүүдые тааралдуулга 382 миллион хүн зонтой нацинуудай нэгэдэлэй хүгжэлтын асари ехэ программын юрэнхы шэнжые мүнөө обёорон хараха арга олгоно. Энэ хадаа угаа ехэ түүхэтэ ушар болоно. Эдэ түсэбүүдые дүүргэлгэ 10 жэлэй турша соо манай экономикые хоёр шахуу дахин нэмээхэ, наука ба техникые түргэнөөр хүгжөөхэ ябадал хангаха ёһотой.

Бидэнэр түргэнөөр, олоор юумэ бүтээжэ дадашоод, манай агууехэ ургалтын бодото хэмжээе заримдаа обёоронгүй гарадаг байнабди. Социалис оронуудай арадуудай аша туһада, эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын аша туһада, тааруугаар тэдэнэй экономикые ерэхэ хоёр табан жэлэй турша соо урда тээнь хэзээдэшье үзэгдөөгүй ехээр дэбжээхэ ёһотойбди.

Манай оронуудай арадууд, бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолто олониитэ, СЭВ-эй XXVI сессиин хүдэлмэриин хойноһоо ехэ анхаралтайгаар харана. Тус сесси социализмын оронуудай ажабайдалдахи угаа шухала экономическа ба политическэ ушар болоно гэжэ тэдэнэр зүб зүйтэйгөөр тоолоно.

Сессидэ хабаадагшадай хоорондо ямаршьеб зүрилдөөн гарана гэһэн хэбэртэй худал хуурмаг зэрэб суу бидэндэ дурагүйлхэгшэд тараадаг байна. Иимэ хуурмаг зэрэб суугай авторнууд өөһэдынгөө хүсэһэн юумые бодотоор үзэгдэнэ гэһэн хэбэртэйгээр харуулхые һэдэнэ бшуу. Сесси дээрэ хүсэд нэгэн һаналтай байһан ушар эдэ хардалга мүрдэлгэнүүдэй хүсэд үндэһэ баримтагүй байһые элеэр харуулна. Зүгөөр сессиин хүдэлмэриие ямараашье сэгнээ һаань, хилын саанахи зарим политическэ хүсэнүүд тэрэнэй угаа ехэ удха шанартай байһыень мүнөө мэдэрхэ баатай болоно.

XXVI сессиин хүдэлмэридэ үрэ ехэтэйгээр хабаадаһанайнь түлөө СЭВ-эй гэшүүн оронуудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэртэ, бусад бүхы нүхэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, Совет правительствын зүгһөө нүхэр А. Н. Косыгин үгынгөө түгэсхэлдэ баясхалан хүргөө. аха дүү оронуудай хоорондохи харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ талаар хэдэг ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыень тэдэнэртэ, мүн Соведэй гүйсэдкомдо, СЭВ-эй бүхы органуудта хүсөө.

Сессидэ хабаадаһан делегацинуудай зүгһөө ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Штоф үгэ хэлэжэ, СЭВ-эй XXVI сессиин хүдэлхэ тусгаар һайн эрхэ байдал хангаһанайнь, угтаһанайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй правительствада халуун баясхалан хүргөө.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйлахыень КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, бүхы совет арадта үгынгөө түгэсхэлдэ тэрэ хүсөө.

Заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан нүхэр А. Н. Косыгин Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй XXVI сессиие хааһан дээрэ соносхоо.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮНИНЭЙ КОММУНИСТНУУДҺАА УГ ЗАЛГУУЛАН

Сэдьхэл бодолоороо, хэрэг ажалаараа янза бүрнин хүнүүд коллектив дотор байдаг. Зарим нэгэн өөр тухайгаа хүнүүдтэ дурдуулжа ябахаар энэ гэхэ юумэ үлөөнгүй үнгэрхэ. Тиихэдэ бэшэниинь хожомоошье ходо дурдагдажа, магтуулжа гү, али нэрэ солоёо, хэлэһэн үгээ ходо дабтуулжа ябаха.

Һуурин, тосхон бүхэндэ нютагайнгаа үбгэдые баһал энэ зэргээр хүндэлдэг: тэдэнэр хэрэг ажалаараа, хүдэлмэриш бэрхээрээ нютаг зонойнгоо дунда хүндэтэй болоно ха юм.

Боом тосхоной коммунист үбгэд нүхэд Санжиев, Бадмацыренов болон бусад тухайда магтаалай үгэнүүд ходо дуулдажа байдаг һэн. Эдэмнай анханай бэрхэ эдэбхитэд, артель колхозуудые аймаг соогоо байгуулалсаһан, нюдарган баяшуудай эсэргүүсэлтые даралсаһан, нютаг зонойнгоо соёл гэгээрэл хүгжөөхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэһэн хүнүүд гээшэ.

Тэдэнэр үндэр наһатай боложо, пенсидэ гарабашье, миил гараа хабсараад һуудаггүй, совхозойнгоо эгээл харюусалгатай һалбаринуудта ходо ажаллажа, залуушуулда ажал хүдэлмэриин талаар һайн һайхан жэшээ харуулжа ябадаг.

Һүүлэй үедэ «Эрдэм» совхозой малшад жэл бүхэндэ үхэр, хонидоо һайнаар ондо оруулдаг болонхой. Үбһэ тэжээлээр дуталдаба гэхэнь дуулдадаггүй. Дээрэ нэрлэгдэһэн коммунист-үбгэдэй ашा туһын хубита эндэшье [illegible] байха. Юуб гэхэдэ, тэдэмнай һая болотор сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин эдэбхитэй үүсхэлшэд, эрхим бэрхэ луговодууд байгаа. Хэды ехэ сабшалан хадалан тэдэнэй гараар уһалагдажа, хэды ехэ нэмэлтэ тэжээл абтадаг байгааб! Мүнөө энэ совхозой партийна организациин эмхидхэлэй хүдэлмэри тушаа, эндэхи коммунистнууд тухай хэлэхэдээ, үнинэй хэдэн олон коммунист-эдэбхитэдые дурдангүй гарахын аргагүй юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр лэ ажахынгаа үйлэдбэриин, партийна хүдэлмэриин эшэ үндэһэ табижа үгэһэн байна бшуу.

Хони малаараа, тараан ажалаараа суурхадаг ажахынууд Мухар-Шэбэрэй аймагта олон. Түгнын талаар, Шэлын араар олон арбаад мянган гектар эдлүүриин газар эзэлдэг энэ ажахы мүнөө жэлдэ юһэ мянга тухай гектарта эртын ургамалнуудые тарижа амжаа һэн. Тиихэдэ хонин һүрэгынь гуша гаран отарада хубааранхай. Гушаад мянга шахуу хонин мүнөө жэлдэ ондо оруулагдаба. Совхозой тараан болон мал ажалһаа горитойхон олзо гүрэндэ оруулагдаа.

Һаяшаг эндэ ерэхэдээ, ажахын хүгжэлтэ тухай, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярые ямар амжалтаар угтажа байһан тухайдань, энэ талаар партийна организациин болоод бүхы коммунистнуудай эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри ябуулжа байдаг тухайнь парткомой секретарь Ананда Санжиевич Доржиевтай хөөрэлдэһэн байгаабди.

— Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө манай партийна организаци ехэхэн ажал ябуулаа, — гээд тэрэ хөөрөөгөө эхилбэ. — 1972 оной эхиндэ бүхы коллективүүд, һүнэй фермэнүүд, хонишодой бригаданууд, механизаторнууд социалис уялгануудые абаһан байна. Тэдэнэр эдэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө тон эршэмтэйгээр хүдэлнэ. 86 коммунистнуудһаа сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһаниинь 37 хүн болоно. Эдэ коммунистнууд хонишодһор, һаалишадаар, механизаторнуудаар хүдэлнэ.

...Хонидоо бүтэн бүриноор ондо оруулха гээшэ эгээл хүндэ асуудалнуудай нэгэн байһан юм. Үбһэ тэжээлээр элбэгшье һаа, шэнэ байрануудые бариха, хуушануудыень һэльбэн заһабарилха, хонишод, малшадаар найдамтай хүнүүдые шэлэн табиха асуудалнуудые совхозой дирекци ба партком шиидхэхэ ёһотой байба.

Тиин халуун намарһаа хойшо отделенинүүдэй партийна эхин организацинуудта суглаанууд үнгэргэгдэжэ, үнинэйшье, залуушье коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, эдэ шухала асуудалнууд тушаа тодорхой шиидхэбэринүүд абтаһан байна.

Энэ оролдолгын аша үрэ мүнөө харагдана. Илангаяа 3-дахи отделениин хонишод үбэлжэлгые һайнаар үнгэргөө, шэнэ түл олоор абтаа.

Үнинэй коммунистнуудһаа уг залгаһан мүнөөнэй залуу эдэбхитэд эндэ баһал жэшээ харуулжа ябадаг болонхой. Тиихэдээ 3-дахи ба 1-дэхи отделенинүүдэй партийна бүлэгүүдэй яһала һайнаар хүдэлжэ байһан тухай парткомой секретарь иигэжэ хөөрэбэ:

— 3-дахи отделениие коммунист нүхэр Эрдынеев хүтэлнэ. Тиихэдэ нүхэр Намсараев партбюрогой секретаряар хүдэлнэ. Эндэхи партийна бүлэгтэ гурбан коммунист — нүхэд Цыренов, Доржиев, Раднаев гэгшэд оролсодог.

Мүнөө жэлдэ 3-дахи отделенидэ хонишод дүн хамтадаа 5900 хурьга абаха байһан аад, 5975 хурьга абажа, түсэб даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэбэ. Эндэхи эрхим хонишод Александр Балданович Жигжитов, Чимит Доржиевич Дашинимаев, Жамбал Цыбикдоржиев гэгшэд шэнэ түл һайнаар абажа түлжүүлээ.

Тиихэдэ 1-дэхи отделениин партийна бүлэг мүн лэ һайнаар хүдэлдэг. Эндэхи партийна бүлэгтэ коммунистнууд нүхэд Калашников, Прохоров, Корнаков гэгшэд оролсоно.

Эндэхи партийна комитет, бүхы коммунистнууд жэлэй дүрбэн сагай гол хүдэлмэринүүдэй үедэ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг. Тиимэһээ совхозой бүхы табан отделенинүүдтэ залуу коммунистнууд эхин партийна организацинуудай секретарьнуудаар һунгагданхай.

— Илангаяа хабарай эртын ороохото ургамалнуудые тарилгын үедэ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэнь һайнаар харагдаа. Трактор, машинанууд зүбөөр хубаарилан табигдаһан байна. Жэшээнь, 2-дохи отделенидэ гэнжэ мөөртэй 8 трактор хабарай хахалалга хэжэ, тарилгын агрегадуудые һаатабаригүйгөөр хангажа ябаа. Эндэхи бүхы хүдэлмэриие дүй дүршэл ехэтэй коммунист нүхэр Коденев эмхидхээ.

Мүн 1-дэхи отделениин коммунистнууд хабарай эртын ургамалнуудай тарилгые саг сооньхүдэлмэриин 12 үдэртэ дүүргээ. Тиихэдэ оройн ургамалнуудые, тэжээлэй культурануудые тариха түсэб баһал саг соогоо дүүргэгдэһэн байна.

Энэ харюусалгатай үедэ совхозой партком социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Тиигэжэ бүлэг тракторист-нууд, тарилгын агрегадуудай хүдэлмэрилэгшэд хоорондоо урилдаатайгаар ажалладаг байба.

Механизатор коммунист Дондог Раднаевич Раднаев тухай эндэ тогтожо хөөрэхэ ёһотой. Тэрэ 40 гаража ябаһан наһанай хүн. Нёдондо намарай таряа хуряалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, амжалта туйлаһанайнгаа түлөө аймагай эрхим механизаторнуудай тоодо тэрэ оролсожо, шагнал хайрада хүртэһэн, таряашад - механизаторнуудай республиканска зүблөөндэ хабаадалсаһан магтаалтай. Тэрэ хадаа мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэриие һайнаар дүүргэлсээ.

Совхозой партийна организаци, бүхы коммунистнууд ажахынгаа экономико арьбадхахын тула хамаг анхаралаа, арга шадабаряа хандуулна. Тэдэнэй бэелүүлдэг бүхы хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэриин дабшалтада хододоо туһа дүхэм боложо үгэнэ.

Совхозой партийна организаци комсомол залуушуулые хүтэлбэрилхэ, һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Эндэ залуу коммунист Бимба Дашицыренов нютагайнгаа комсомолой организациие һайнаар хүтэлнэ.

Һүүлэй үедэ совхозой комсомолшууд һайн һайхан үйлэ хэрэгүүдэй үүсхэлшэд болонхой. Тэдэнэй хүсэл оролдолгоор барилгын модо бэлэдхэхэ, һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар субботник, воскресникүүд ходо үнгэргэгдэжэ байдаг.

Эдэ үдэрнүүдтэ хони хайшалалгын үедэ совхозойнгоо партийна комитедтэй хамта комсомолой организаци баһал ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тиигэжэ хайшашад комсомолшуудһаа залуушуулһаа бүридүүлэгдэжэ, тэдэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол бэелүүлхын түлөө эндэхи партийна организаци мүнөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганууд абана, агитатор, политинформаторнуудай, лектор элидхэлшэдэй хүсөөр ажалшадай дунда ойлгуууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ—ТҮРҮҮ АРГА

СЕНАЖ, ВИТАМИН ЕХЭТЭЙ ҮБҺЭ, НОГООНОЙ ГУРИЛ—ЭРХИМ ТЭЖЭЭЛ

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү технологи хэрэглэхэ тухай семинар Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станцида июлиин 10-да боложо үнгэрөө. Партиин областной комитедэй зарлаһан энэ семинарта аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, хамта 300-гаад хүн хабаадаа. Энэ семинарта КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев байлсаа.

Иимэ үргэн семинар зарлахадаа нэн түрүүн малдаа һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ гол зорилго табигдаа гэжэ ойлгогдоно. Эндэ түрүү технологи тухай хөөрөөнүүдые шагнахаһаа гадна Ивалгын голдо тэрэниие яажа бэлэдхэнэб гэжэ харуулаа.

Семинарые КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысов нээжэ, тэрэнэй зорилгонууд тухай, энэ жэлдэ колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэдэ шэнэ технологи хэрэглэхэ тухай хөөрэһэн байна.

«1972 ондо тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү аргануудые хэрэглэхэ тушаа туршалгын станциин бэелүүлжэ байһан хэмжээнүүд тухай» Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин директорэй орлогшо А. М. Емельянов гол элидхэл хээ. Тэрэ туршалгын ажахыда ногооной гурил гаргаха, сенаж дараха болон үбһэ ябталан хатааха хүдэлмэри ямар гуримаар эмхидхэгдэхэб гэжэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

— Энэ жэлдэ манай ажахы 500 тонно ногооной гурил гаргахаар (нёдондо 130 тонно бэлэдхэгдэһэн) хараална. Сенаж бүхыдөө 2 мянган тонно дарагдаха юм, — гээд элидхэлшэ мэдүүлбэ. — Тиихэдээ сенаж бэлгогдохо ногоогоо бүхыдэнь хэршэхэ гэжэ шиидээ. Мүн энэ жэлдэ үбһөөе тюк болгон ябталха арга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Юуб гэхэдэ, үбһэ иимэ аргаар бэлэдхэхэдэ али бүхы талаараа булюу һайн байна. Энэ ушарта тэжээл бага гээгдэхэ, үбһэ бухаллаха, һүрилхэ хүдэлмэри хэгдэхэеэ болихо гээшэ. Мүн үбһэ зөөхэ, хадагалха үедэ гээлтэдэ орохогүй, ашаг шэмэнь ехэ алдагдахагүй байна бшуу. Гадна тэжээлэй зөөбэридэ гаргаша бага болохо ушартай.

«Тэжээл бэлэдхэлгые эмхидхэхэ, ажалайнь түлөөһэ гуримшуулха тухай» республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо Б. Г. Цибиков элидхэһэн байна. Илангаяа Ивалгын ОПХ-да ногооной турил гаргаха, сенаж дараха, үбһэ тюк болгон ябталха хүдэлмэридэ имар түлөөһэн тогтоогдонхойб гэжэ хэлэһэниинь семинарта хабаадагшадые ехээр һонирхуулаа. Иимэ гуримаар ногооной гурил гаргахада центнер бүхэниинь 2 түхэриг шахуу (1 түхэриг 93 мүнгэтэ) болоно. Центнер сенаж дунда зэргээр 2 түхэриг 14 мүнгэндэ хүрэнэ. Энэ гуримаар ажалай түлөөһэ тогтоохо таблицые хүнүүд хаража, ехээр һонирхобо, саарһан дээрэ тэмдэглэжэ абанад.

Иимэ элидхэлнүүдые шагнаһанай удаа семинарта хабаадагшад Каленово һуурин шадар тодхогдоһон ногооной витамин элбэгтэй гурил гаргаха түхеэрэлгэнүүдые ошожо хараа. Тэдэнэр ногооной гурил гурбан янзын машина түхеэрэлгээр гаргажа болохо байһые харуулаа. Хүсы үбһэ АВМ-04, СЗПБ-2 түхеэрэлгэнүүдээр, мүн татарнуудай хэрэглэдэг аргаар буйлуулжа байһыень гэршэлээ.

Ногоо жэжэлдэг КИК-1,4 косилкаар сабшана, жэжэлнэ. Тэрэ бутаруулагдаһан ногоон 2 ПГС-4 тэргэ дээрэ ашагдажа, АВМ-04 машинада асарагдаад, ехэ нүхэн руу буулгагдажа, тэндэһээ транспортёроор саашаа дамжуулагдана. Иимэ транспортёрнуудые тодхоходо ажал һаадгүйгөөр ябуулагдахаһаа гадна агрегат руу ногоо хэхэдэ олон хүн хэрэггүй.

Удаань семинарта хабаадагшад КИК-1,4 косилкаар сабшагдаһан, жэжэлэгдэһэн ногоое СЗПБ-2 сушилкада хатааха, мүн хуурай ногоое ДКУ-1,0 машинаар гурил болгожо байһые хараһан байна.

Тэрэшэлэн Татарай аргаар ногооной гурил гаргаха технологитой танилсаа. Эндэ сабшагдаһан ногоое ВПТ-400, ТГ-150 түхэлэй теплогенераторһаа гараһан халуун агаараар үлеэлгэжэ хатаана.

Удаань сенаж дараха технологи бүхыдэнь харуулагдаа. Энэ талаар туршалгын станциин тапагые даагшад А. Н. Стрелков тайлбарилжа үгөө. Семинарта хабаадагшад бүдүүн эшэтэй ногоое хабшажа, наршиилгаха ПТП-2,0 машина хаража, ехээр һонирхоо. Мүн ногооне силос хуряадаг комбайнаар, КС-1,8 («Вихрь») косилкаар сабшажа, сенажай ногоо бэлдэхэ аргануудые ойлгожо абаа. Уридшалан һэбэрээгдэһэн ногоое ингэжэ хуряахаар силосэй КС-2,6 түхэлэй комбайн уридшалан таарулагдаһан байгаа.

Эгээл һүүлдэ семинарта хабаадагшад үбһэ бэлэдхэхэдээ тэрэниие тюк болгон ябталха аргатай танилсаа. Энээн тушаа ОПХ-гай директорэй уялгые дүүргэгшэ, ажахын главна агроном В. Е. Вахарунов хөөрэжэ харуулаа.

Семинарай эсэстэ КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысов, Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин директор К. Л. Барьядаев гэгшэд үгэ хэлээ.

Ц. ГАЛСАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Һөөлжүү тармуураар һэлин тармажа хатаана. 2. Ногооной гурилда орохо үбһэ сабшажа хэршэнэ. 3. Сабшагдаһан үбһөөе тэрэ доронь баалинууд болгон суглуулжа байна. 4. Прессээр дарагдажа тюгүүд болоһон үбһэ түүбэрилэн суглуулжа, тракторай тэргэ дээрэ ябталжань баһал оньһожоруулагданхай.

Б. ПОПОВОЙ фото.

ҺААЛИШАНАЙ СОЛО ДУУДУУЛНА...

ЗУРАГЛАЛ

Үдэшын һаалган ойртожо байба. Шаргал улаан наран саһан оройтой мундаргануудай саана орожо, дэлхэйн һайхан шарайе һэмээхэн гэтэн хаража байһан хүндэл үзэгдэнэ.

«Топико» гэжэ газартахи һүн һаалиин фермэдэ энэ үедэ һаалган эхилжэ байба. Хаа-яа болоод һаалишадай хуугайлалдаха, хүнэгүүдэй «хан-ян» гэһэн абяан дүтын ой соогуур суурятана.

Нэгэ эхэнэр ябууд дундаа пулаадаа боогоод, тээ саанахана гадаһанда үлгөөтэй байһан хүнэг абажа үхэрэй хашаа тээшэ шамдууханаар гэшхэлхэ зуураа:

— Дахин оройтошоболби даа. Гэрэй ажал дууһаха юм бэшэл, — гээд аман соогоо гүбэр-шэбэр дуугарһаар хашаа соо орожо, түрүүшын үнеэ һаажа эхилбэ.

Энэмнай Хурамхаанай совхозой түрүү һаалишан Римма Соктонова гээшэ.

34 наһан... Ажалша хүнэй эгээл түлэг дундаа хүдэлжэ ябаһан наһан... Арбан табан зун, үбэл, арбан табан намар, хабар тэрэнэй намтарта ажалай мүр сараа орхин, һубарилдан үнгэрөө Теэд энэ хугасаа соо энэ хүн ажахынгаа һалбарида ямар ехэ хубитаяа оруулалсааб? Энэ хүнэй гараар хэды мянган литр һүн һаагдааб, хэды олон тугал түлжүүлэгдээб? Юрэдөөл тооложо барахагүйш. Ехэ даа. Римма Энхреевна ойро зуура бүхы үнеэгээ һаагаадхиба. Римма Энхреевна, хэжэ байһан ажал тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгыт даа, — гээд, һөөл һонин хөөрэлдөөн болохонь аабза гэжэ найдангяар тэрээндэ хандабаб.

— Юун гэжэ ажал тухай хөөрэхэбиб даа. Тобшохоноор хэлэхэ болоо һаа, минии хэжэ ябаһан ажал нүхэдэйхитэйм тон адли. Ондоо үлүү юумэниинь үгыл даа, — гэһэн харюу дуулахадаа, өөрөө «тобшохоноор» гэжэ хэлэжэрхиһэндээ гэмшэжэ байгаа һэм.

— Та, ажалдаа нилээд амжалтатай ябанат. Ямараар хүдэлхэдөө һүүлэй жэлнүүдтэ иимэ амжалта туйлана гээшэбта, — гэжэ дахин үгэ алдажархибаб.

Нэгэ хэды дуугай байтараа үлэ мэдэг энеэбхилээд;

— Минии һанахада, хүн бүхэн өөрынгөө дуратай ажалда бүхы һаналаа табижа хүдэлдэг гээшэ. Харюусалгагүйгөөр хүдэлжэ, ажалай журам эбдэбэл, тэрэнээ тэгшэлжэ, нүхэд, хүтэлбэрилэгшэдэй шүүмжэлэл зүбөөр ойлгожо, хадуужа ябаагүй һааш, мүртэй юумэн бүтэхэгүй.

Тиигэбэшье олон жэлдэ хүдэлжэ, дүршэһэн хадаа заримдаа хэһэн ажалайш хүндэ хүшэршье мэдэгдэдэггүй. Мүн баһа сугтаа хүдэлдэг нүхэдтээ ямараар «үгэеэ ойлголсожо» ажаллаһанһаа ехэ юумэн дулдыдана, — гэжэ тэрэ харюусаба.

* * *

1957 оной намар. 19-тэй Римма тиихэдэ эгээл түрүүшынхиеэ ажалай гашуун «дабһа» долёогоо һэн. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ залуухан басаганай нариихан ута хургануудай бээрэшөөд, үнеэнэй хүхэнүүдые шадабаригүйгөөр татасагаахада, тэрэнь тархяа һэжэрээд, арай шамай хүнэгэйнгөө хахадта хүрэтэр һаагаад байһан һүныень адхажархиба. Нюдэд соогуураа уһа гүйлгэн, удаан дуугай һуутараа, тэрэниие наада барин энеэлдэһэн һаалишадые харахадаа, Риммын досоо бүрхэг үүлэнэй тунажа байһандал, нюурынь улайгаад, нюдэнһөөнь эжэлүүдгүй нёлбоһод һубарилдашаба.

— Юундэ уйлажа байнаш. Хамаагүй, хүндэ алдуу эндүү дайралдадаг, ушардаг юм. Уйлажа байһанай хэрэггүй. Хүнэгөө угаагаад, үнеэдээ һаажа үргэлжэлүүлэ. Залуудам намдашье иимэ ушарнууд оло дахин тохёолдогшо һэн. Бү уйла, басагамни, — гэжэ эхэ мэтэ урин налгайгаар ахалагша һаалишанай хэлэхэдэ, басаган гансата уйлахаяа болижо:

— Дахин уйлахагүйб, — гэбэ.

Тэрэ үдэрһөө хойшо Римма оролдосотойгоор хүдэлжэ, хэдышье тиимэ ушарай тохёолдоо һаа, уйдажа, урмаа хухаржа байгаагүй. Тэрэнэй зоригынь ул[...] дэржөө. Мүнөөхи нариихан[...] сагаан хургануудынь [...] зуура башаржа, ёһотой [...] хүнэй гарта адли болоо.

Тэрэ үдэрһөө хойшо [...] хэһэнээ Римма Соктонова[...] ень һанажа ябадаг. Иланг[...] рүүшын үдэрнүүдые юра[...] мартадаггүй. Үе-үе болоо[...] үдэрнүүдые һанаадхихада[...] рэнэй досоо ямар бэ даа, [...] омогорхолой мэдэрэл бии [...] хидог юм.

* * *

Мүнөө жэлдэ нүхэр Со[...] даажа абаһан 16 гунжадһа[...] тугал абажа, гарза хор[...] оруулангүй харууһална. Т[...] жэлэй туршада үнеэн б[...] 1.033 килограмм һү һааха[...] тэй байбал, тэрэнээ 1.100 [...] граммда хүргэхэ гэһэн [...] уялга эбанхай. Үнгэрһэн [...] һарын туршада үнеэн б[...] 836 килограмм һү һаагаа[...] хүсэ шадалаа өлсүүлэн [...]

Жараад онуудта жэл [...] шахуу «аймагай чемпион[...] нэрэ зэргэтэй ябаа. Нёдо[...] дүршэлөөр баян болоһо[...] Энхреевнае совхозой хүт[...] лэгшэд үрэжүүлэгшээр [...] юм. Энэ һаалишан хүтэл[...] шэдэй найдал бодото дээр[...] лүүлээ — тэрэнэй үрэж[...] үнеэн бүхэн жэлэй т[...] һайн түл үгөө.

— Үрэжүүлэгшын аж[...] талаараа һайншье һаа, [...] юумэ һураар татуулдагг[...] дэгтэл дахин һаалишан[...] дэлхэ гэһэн бодолни һаба[...] һуулгаагүй. Тиигээд энэ х[...] һаалишанаар хүдэлнэб, — [...] Тэрэнэй үндэр бүтээсэтэй[...] лайнь гэршэ — Хүндэла[...] мотанууд, нютагайнь зон[...] таа хүдэлдэг нүхэдэйнь, [...] вой хүтэлбэрилэгшэдэй [...] магтаал ха юм.

Нигэжэ эршэ зоригоо [...] шэдэн, үдэрһөө үдэртэ а[...] тээшэ бүхы һанал бо[...] хүсэ шадалаараа тэгүүл[...] һан бүхэриг бэрхэ хүн [...] даа, мүнөөдэрэймнай на[...]

В. БАИ[...]

Хурамхаанай аймаг.

АЖАЛАЙ АМЖАЛТАТА ЖАГСААЛ

Союзна, автономито республикануудай ажалшадай амжалтанууд, тэдэнэй саг үргэлжын бата хани барисаан, коммунис байгуулалтада тэдэнэй оруулжа байһан хубита тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд ороной нютаг бүриһөө мэдээсэнэ.

РСФСР: Аха дүү республикануудай захяаар

Лифт бүтээдэг Самаркандын завод ашаглалгада үгтэбэ. Ажаһуудалай кондиционернүүдэй завод тэрэ шадар ерэхэ жэл ашаглалгада орохо юм. Хамтын харгытай, котельнэтэй, инженерно-техническэ корпустой үйлэдбэриин нэгэдхэмэл бүлэг барилга бодожо байнхай. Энэнь барилгын үные хямдаруулха, һомологдоһон мүнгэ зөөриие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ арга олгохо.

Энэ хоёр предприятиин проектнь барилгын машинануудай Брянскдахи проектнэ институдта зохёогдоһон байна. Эндэ олон союзна республикын захилнууд бүтээгдэнэ. Брянскын проектэшэд Латвида баригдажа байгаа барилгын зэр зэмсэгэй Резекненскэ заводой, Арменидахи лифт бүтээлгын Спитакска заводой проектнүүдые зохёоһон юм.

Бүлэг инженернүүд олон шанагатай экскаватор бүтээхэ заводой проект табижа эхилбэ. Энэнь Махачкалада баригдаха.

Энэ институт лифт бүтээхэ Могилёвско заводой проект хэдэн жэлэй урда тээ табиһан байха. Мүнөө тус заводой хоёрдохи ээлжээнэй барилга хэгдэжэ байнхай. Тиимэһээ Брянскын проектшэд Белоруссиин барилгашадай хүндэтэй айлшадынь болонхой.

Барилгын машинануудай Брянска институдай хүдэлмэрилэгшэдэй проектнүүдээр уужам дэлгэр бүхы орон доторхи предприятинуудай барилгын талмай улам үргэдэнэ.

Д. КУЗНЕЦОВ,
ТАСС-ай корр.

Брянск.

БЕЛОРУССИ: Харилсан туһалалсалгын аша үрэ

Минскын камвольно комбинатай нэхэгшэ Анна Епимашко энэ жэлдэ долоо мянгадахи метр бүдөө нэхэн гаргаба. Нёдондошье эды шэнээн бүд нэхэһэн юм. Новосибирскэ машина бүтээгшэдэй эльгээһэн, хоболгүй машиные энэ түрүү хүдэлмэришэ даажа хүдэлгэдэг болонхой. Шэнэ түхеэрэлгэнь хуушануудһаа хоёр дахин бүтээсэтэй. Машинын оньһон түхеэрэлгэнүүд бүри һайн болгогдоо. Тиимэһээ олон машина даагаад, мэгдэн тэбдэнгүй ажаллажа болохо болоно. Мин-

АЖАЛШАД ЗУБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШУУМЖЭЛНЭ

«БУРЯАД ҮНЭН» БЭШЭГҮҮД

ИЮНЬ—ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ХАҺА

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Зунай түрүүшын һара июнь дүүрэбэ. Энэмнай хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй габшагай ажалай хаһа байгаа гэхэдэ алдуу болохогүй ха. Ушарынь юуб гэбэл, республикын нютаг бүхэндэ адууһа мал зуһаландаа орожо, малшад үхэр малаа һайнаар таргалуулхын түлөө, һү һаалияа улам дээшэлүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна.

Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагшад ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойе угтуулан зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1.000 граммһаа бага бэшээр нэмээжэ, намартаа үхэр бүхэнии 355—360 килограммда хүргэхэ зорилго урдаа табиба. Мүн Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой һаалиин фермүүдэй хүдэлмэрилэгшэд зунай 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1.100 килограмм һү һааха социалис уялга баталан абаһан байна. Эдэ колхозуудай мал адуулагшад болон һаалишадай шэнэ үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет һайшаан дэмжэжэ, тэдэнэй социалис уялганууд республиканска газетэнүүдтэ толилогдоһон байгаа.

Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагшадай, Прибайкалиин «Путь к коммунизму» колхозой һаалишадай энэ һайн һайхан үүсхэлые республикын колхоз, совхозуудай малшад зүбшөөн хэлсээд, тэрэнииень бүримүүһэн дэмжэжэ, социалис шэнэ уялгануудые абаба. Үнгэрөөшэ июнь һара соо малшадай дунда зунай үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тухай олохон бэшэгүүд редакцида орожо, газетын хуудаһануудта толилогдоо. Энэ асуудалаар нэгэ жэшээ дурдамаар.

Захаамиинай аймагай Санагын совхозой парткомой секретарь М. Тудунов «Һайшаана, шэнэ уялга абана» гэһэн багахан корреспонденци соогоо иигэжэ бэшэнэ: Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагшадай үүсхэлые ажахымнай малшад һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Совхозой үхэршэд Бадма-Ханда Хадаева, Владимир Тарбаев, Антонида Ринчиндеева гэгшэд харууһалжа байһан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ 1.000—1.100 граммаар нэмээхэ гэһэн социалис уялга абаба. Үхэршэднай түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ малаа һайнаар бэлшээн таргалуулжа, гүрэндөө тарган мяха ехээр худалдахын тула шармайн ажаллана».

Иимэрхүү удхатай тобшохон мэдээсэлнүүд Хурамхаанай, Загарайн, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Зэдын, Ахын ба бусад аймагуудай ажахынуудһаа абтаһан, газетын хуудаһануудта толилогдоһон байна. Иигэжэ Хяагтын Дружба». Прибайкалиин «Путь к коммунизму» колхозуудай малшадай үүсхэлээр республикымнай һаалишад, мал адуулагшадай дунда социалис мүрысөөн шэнэ эршэтэйгээр дэлгэрбэ гээшэ. Колхоз болон совхозуудай малшад хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллажа байна. Энээнииe жэлэй түрүүшын хахадай ажалай дүнгүүд эли тодоор гэршэлнэ. Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, республикамнай бүхыдөө байгша оной түрүүшын хахад соо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 116 процент, һү — 105, үндэгэ — 132, нооһо 128 процент дүүргэһэн байна бшуу.

Байгша оной май һара соо КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум боложо, «Уласхоорондын байдал тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Тиимэһээ манай республикын район, аймаг бүхэндэ партийна эдэбхитэдэй суглаанууд болоно, партиин ЦК-гай майн Пленумэй дүнгүүдые зүбшэһэн байна. Аймагуудай партийна эдэбхитэдэй суглаанууд тухай тобшохон мэдээсэлнүүд редакцида абтажа, бултадаа газетэдэ тунхаглагдаа. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэрнүүдые бэелүүлэн партиин ЦК-гай үдэр бүри ябуулжа байһан гадаадын политикые, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха талаар манай партиин, Совет правительствын бэелүүлжэ байһан хараа шугамые республикын бүхы коммунистнууд һайшаан дэмжэнэ гэжэ партийна эдэбхитэдэй суглаануудай материалнууд сооһоо ойлгогдоно. Энэмнай парти арад хоёрой бата бэхи нэгэдэлые үшөө дахин элирхэйлэн харуулна бшуу.

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума манай үргэн ехэ ороной олон миллион арадуудай баярта һайндэр — ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэр ойртожо байна. Энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн улам эршэдэнэ, тэрээндэ шэнэ коллективүүд, хүдэлмэришэд болон колхознигууд оролсоно. Республикын промышленна предприятинууд, колхозууд, совхозуудһаа ойн баярай мүрысөөнэй ябаса тухай баяртай мэдээсэлнүүд үдэр бүри редакцида орожо байдаг юм. Тиимэ тобшо мэдээсэлнүүд гол түлэб газетын нэгэдэхи хуудаһанда толилогдоно. Ажалшан арадай абаһан уялгануудаа амжалтатай бэелүүлжэ, үшөө һайнаар хүдэлхөөр зоригжоһон тухай тэрэ мэдээсэлнүүд элирхэйлнэ.

Үнгэрөөшэ июнь һарада колхоз, совхозуудай хонишод «ургасаяа хуряажа» эхилһэн байна. Нооһо хайшалалгын хэр зэргэ эмхитэйгээр ябажа байһан тухай бэшэг, мэдээсэлнүүд баһал олон абтаһан, газетэдэмнай барлагдаһан байха юм. Энэ шухала хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр. Тиимэһээ «сагаан алта» суглуулалгын асуудалаар хүдөө бэшэгшэдһээ үшөө олон бэшэг абаха бэзэбди гэжэ найдагдана.

Партийна, совет, профсоюзай органуудай ажал ябуулга, үдэр бүриин үйлэ хэрэг тухай, мүн гэгээрэлэй, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухай баһал олон бэшэгүүд абтажа, газетымнай хуудаһануудта барлагдаа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой партийна комитедэй үүсхэлээр энэ ажахыда манай газетын хүдөө бэшэгшэдэй пост эмхидхэгдээ гэжэ уншагшадтаа мэдээсэе һэмди. Энэ постын гэшүүд түрүүшынгээ бэшэгүүдые редакцида эльгээжэ, газетэдэ толилуулба. Захаамиинай аймагай Санагын совхозой партийна комитет манай газетын хүдөө бэшэгшэдэй пост ажахыдаа эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри һаяхан баталан абаба. Энэ ажахыһаа хоёр бэшэг редакцида ороод байна. Хүдөө бэшэгшэдэй постнууд колхоз, совхозуудта үшөө эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Түрэл нютагайнгаа һонинииe, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө ажалай амжалта, мүн зарим дутагдалнууд тухай мэдээсэжэ байхыень хүдөө бэшэгшэдэй постнуудай гэшүүдтэ, бүхы эдэбхитэдтээ газетын редакци найдана.

Июнь һара соо газетын хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдһээ, эдэбхитэдһээ хамтадаа 304 бэшэг редакцида ороһон байна. Тэдэнэй олонхинь газетэдэ толилогдоо. Шүүмжэлхы удхатай бэшэгүүдынь хэмжээ абахын тула зохихо эмхи зургаануудта эльгээгдээ. С. Шарапов (Сэлэнгэ), Б. Бирбаев (Түнхэн), Б. Шоёнов (Захаамин), П. Жужаев, Д. Дугаров (Аха), Ц-Х. Гомбодоржиева (Хори) болон бусад хүдөө бэшэгшэд газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тиихэдэ хэдэн хүн түрүүшынхиеэ редакцида бэшэгүүдые эльгээжэ, тэдэнээ газетэдэ толилуулһан байна.

Республикын хүдөөгэй ажалшадай халуун хаһа—ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ эхилбэ. Колхоз, совхозуудай малшад адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө «унаһан малгайгаа абаха» сүлөөгүй хүдэлжэ байна. ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үдэр бүри үргэдэжэ байнхай. Редакциимнай хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, бүхы эдэбхитэд дээрэ дурсагдаһан ба бусад асуудалнуудаар мэдээсэл, статья болон корреспонденцинүүдые бүри олоор эльгээжэ байха бэзэ гэжэ найданабди.

СУУТА СОЁЛШОН

Сорог тосхон. Эндэ хада уулануудаар хүреэлэгдэһэн Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой түб һуурин оршодог юм. Энэ нютагта һүүлэй хэдэн жэлэй туршада соо гэр байра, соёл гэгээрэлэй барилганууд олоор баригдадаг болонхой. Нэгэ проектээр баригдаһан шэнэхэн гэрнүүдтэй үйлсэнүүд бии болоо. Найман жэлэй һургуули, соёлой байшан шэнээр баригдажа, тосхоной түхэл шарай шэмэглэн гоёоно.

Сорог тосхондохи соёлой байшан «Солбон» гээд нэрлэгдэнхэй. Тэрэнииe даагшаар эдэбхитэй залуу басаган Валентина Пурбуевна Ошорова хүдэлдэг юм. Энэмнай соёлойнгоо байшангай нэрэдэ адли ёһотойл солбон хүнгэн, бэрхэ эмхидхэгшэ байһанаа ажал хүдэлмэреэрээ элирхэйлэн харуулаа.

Энэ соёлой байшан таатай зохидоор шэмэглэгдэн гоёогдонхой. Элдэб янзын стенд, плакат ба лозунгнууд колхознигуудые ажалай шэнэ амжалтада уряална. Колхозой гэшүүдэй байгша ондо бэелүүлхэ зорилгонууд, тэдэнэй табан жэлэй түсэб гэхэ мэтэ стенднүүд бии.

«Солбон» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэм һайнаар хүдэлжэ, колхозниугуудайнгаа дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй юм. Энэ бүлгэмэй эдэбхитэд концерт бэлдээд, ажахынгаа холын малшадта, мүн ондоо колхозуудта ошожо, наада харуулдаг заншалтай. Тэдэнэй табиһан концертые хүнүүд ехээр һайшаадаг.

Энэ бүгэдэдэ соёлой байшангые даагша Валентина Ошороогай үүргэ ехэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Даажа абаһан ажалдаа һайн дүн туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Ошорова Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

П. ЖУЖАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. П. Ошорова. Авторай фото.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ—ШАН, БЭЛЭГ

«Дружба» колхозой тарялан... Тэндэ аймагай колхоз болон совхозуудай механизаторнууд олоороо сугларжа, газар хахалалгаар 1972 оной аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэбэ. Аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо А. Ф. Манзарова тобшохон үгэ хэлэжэ, мүрысөөндэ сугларһан механизаторнуудта ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ. Удаань Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуу механизаторнуудай нэгэн, үнгэрөөшэ жэлэй чемпион Юрий Киселёв мүрысөөнэй туг үргэбэ.

Газар хахалагшадай мүрысөөнэй главна судья, аймагай хүдөө ажахын управлениин главна агроном И. М. Павлуцкая сугларагшадые мүрысөөнэй гуримтай тодорхойгоор танилсуулна. Тиигээд жэрэб таталга боложо, мүрысөөншье эхилбэ.

Хүсэ ехэтэй «ДТ-75», «МТЗ-50» түхэлэй тракторнуудта механизаторнууд һуужа, түрүүшын буураздаа гаргана. Механизаторнуудай хахалһан газарые судьянар нарин нягтаар шалгана, дутагдалнуудыень элирүүлнэ, тэдэнээ блокнодтоо тэмдэглэнэ.

Тиигэһээр байтар мүрысөөншье дүүрэбэ.

«ДТ-75» түхэлэй тракторнуудта хүдэлдэг механизаторнуудай дундаһаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй тракторист Иван Петрович Кушнарёв илажа, газар хахалалгаар аймагай 1972 оной чемпионой нэрэ солодо хүртөө, Хүндэлэлэй грамота ба үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа. «МТЗ-50» түхэлэй тракторнуудта хүдэлэгшэдэй дундаһаа «Маяк» колхозой механизатор, республикын Верховно Соведэй депутат Фёдот Моисеевич Малютин, залуу трактористнуудай дундаһаа «Улаан-Оронго» колхозой Пурбо-Доржо Туморжапович Токтохоев, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын түлөөлэгшэ Цында Бадмацыреновна Будаева илажа гараһан байха юм. Тэдэнэр баһал аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ, Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Трактористнуудай энэ жэлэй мүрысөөн тэдэнэрэй мэргэжэл шадабарияа улам нарижуулан һайжаруулжа байһаниие, ажалдаа оролдосотойгоор хандадагые элирхэйлэн харуулба. Иимэ мүрысөөнүүдые жэл бүри һайн бэлдэлгэтэйгээр үнгэргэжэ байбал, механизаторнуудта тон туһатай байха гэжэ тэмдэглэмээр.

А. НАГАСЛАЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ҺАЙШААНА

Бэшүүрэй совхозой Ново-Сретенкын отделениин соёлой байшан соо хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан һаяхан болоо. «Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд ба РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1972 оной июниин 19-нэй Указ тухай элидхэл совхозой партийна комитедэй секретарь Н. Ф. Афанасьев суглаан дээрэ хэбэ.

Парти ба правительствын шэнэ тогтоолнуудай удха шанар, архидалгатай тэмсэл улам шангадхаха, ажалай журам болон ниитын гурим хазагайруулдаг заримашуултай эрид шууд тэмсэхэ тухай элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна. Совхозой отделениие эрхилэгшэ Н. Н. Тимофеев суглаан дээрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Ажахын зарим хүдэлмэришэд архи уугаад, ажалдаа гарадаггүй заншалтай болошоо. Тэдэнэр ажалай журам сахинагүй, залуушуулда, илангаяа үхибүүдтэ муу жэшээ харуулна. Һогтоторoo архидаад, ниитын газарта, гэр бүлэдөө хэрүүл гаргадаг, наншалдаа һүйдхэдэг хүйхэрнүүдые хуулиин ёһоор гүйсэд хэһээхэ шухала.

Манай парти ба правительство совет хүнүүдэй ажабайдал улам һайжаруулхын, тэдэнэй бэеын элүүрэй, ниитын баялиг саашадань арьбадхахын түлэ үдэр бүри анхаржа байна. Тэрээн тухай партиин ЦК-гай, Совет правительствын шэнэ тогтоолнууд үшөө дахин гэршэлнэ. Тиимэһээ бидэнэр архиншадтай бүри шангаар бултадаа тэмсэхэ зэргэтэйбди гэжэ хүдэлмэришэн А. Слепнев тэмдэглээ.

Автомашина, тракторнуудай зарим жолоошод һогтуугаар үйлсөөр гүйлгэлдэдэг, аюулгүйн гурим сахидаггүй байна. Зарим түрэлхид наһаа гүйсөөдүй (12—13 наһатай) үхибүүдтээ мотоцикл үгэдэг. Тэдэнэр мотоцикл жолоодохо эрхэгүй аад, шадал соогоо үйлсөөр гүйлгэлдэдэг байха юм. Эдэ бүгэдэтэй аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд, харгы замай аюулгүйе сахигшад эбсэшоод, ямаршье хэмжээ абанагүй. Иимэ ябадал саашадаа тэсэжэ болохогүй гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэбэ.

Архиншадтай тэмсэхэ хэрэгтэ ниитын эмхинүүд, тосхоной бүхы ажалшад хабаадалсаха зэргэтэй. Энэ хадаа хүн бүхэнэй хэрэг гэжэ суглаанда хабаадагшад шиидхэбэ. Парти ба правительствын шэнэ тогтоолнуудые хүдэлмэришэд нэгэн дуугаар һайшаагаа.

Х. ОЧИРОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

Редакцида харюусана

„ҺАЙЖАРУУЛМААР БОЛОО“

Иимэ гаршагтай багахан бэшэг манай газетын байгша оной июниин 9-нэй номерто толилогдоо һэн. Сэлэнгын аймагай Бургаастай тосхоной магазинай байшан үни удаанай заһабарилагданагүй, тиимэһээ худалдаа наймаанай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ аргагүйдэнэ гэжэ тэрэ бэшэг соо шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

«Тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Новоселенгинскын сельпогой хүтэлбэрилэгшэд тэрэ магазинай байшан заһабарилха тухай һаналаа табидаггүй байгаа. Гэбэшье магазинай байшан Химнын совхозой мэдэлэй байһан юм. Сэлэнгын аймагай эд хэрэглэгшэдэй правлени тус совхозой диренцитэй үгээ ойлголсожо, тэрэ гэрыень өөһэдынгөө мэдэлдэ һаяхан абаба. Магазинай гэр мүнөө заһабарилагдажа байна. Бэшэг соо хэлэгдэһэн дутагдалнуудые түргэн усадхаха талаар зохихо хэмжээн абтаа» гэжэ Сэлэнгын аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ М. Цынгунов редакцида мэдээсэбэ.

ЭДЭЭЭР МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛНЭ

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишадай дунда ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ Дымбрыл Базарович Бадмаевай хүтэлбэрилдэг гурбадахи фермын коллектив эрхимлэжэ ябана.

Энэ фермын һаалишад, мал адуулагшад эмхитэй һайнаар хүдэлдэгөөрөө ажахы соогоо суурхаһаар үнинэй. Тиимэл хадаа тэдэнэй ажалынь урагшатай һайн байна бшуу. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи оной түрүүшын квартал соо һү һааха түсэбөө тус фермын һаалишад болзорһоонь холо урид дүүргээ.

Ажахын гурбадахи фермэдэ дүршэл ехэтэй һаалишад олон юм. Түрүүшүүлэй тоодо Цырен-Нагмит Ванчикова, Бимба Гомбоева, Светлана Манжиханова болон бусад оролсоно. Эдэ нүхэд байгша оной түрүүшын хахад соо үнеэн бүриһөө 1800—2.100 килограмм һү абажа шадаа.

Энэ фермэдэ Ринчин Бадмацыренов мал адуулагшаар хүдэлнэ. Энэмнай арба гаран жэлдэ ажаллажа, дүршэлтэй болоһон хүн. Тэрэ үнеэдээ тунга ногоотой газарта бэлшээжэ, саг болзортонь уһалжа байха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг байна.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гурбадахи фермын һаалишад байгша ондо һү һааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхээр зоригжоод, эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэй һайнаар хүдэлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: фермын мал адуулагша Р. Бадмацыренов. Бэрхэ һаалишад С. Манжиханова (зүүн гарһаа), Ц. Очирова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

Улаан-Үдын аймаг.

ХҮНДЭТЭ АЙЛШАД

Һаяхан Үдын совхозые шефтээ абаһан предприяти—Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой түлөөлэгшэд хүдөө нютагайхидтаа айлшалба. Шефүүд өөрынгөө коллективэй ажал хэрэгүүд тухай, табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбөө даабаринуудые хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухайгаа хөөрэжэ үгөөд, мүн баһа совхозой үйлэдбэриин хэрэгүүдтэй танилсаһан байна.

Шефүүд совхозой ажалшадта хүдэлмэриин сагай һүүлдэ бэлэдхэгдэһэн слесарна ба токарна хэдэн зэр зэмсэгүүдые бэлэглээ. Эдэ бэлэгүүдыень совхозой эрхим механизаторнууд Дымчик Жигжитов, Сергей Кривошеев гэгшэд тогтоон абаха азатай байба.

Мүн баһа заводой профсоюзай комитет совхозой рабочкомдо баян, библиотекэ, харуулан ойлгуулха агитациин яһала ехэ хэрэгсэлнүүдые бэлэглэһэн байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын халуун хаһын үедэ горитой ехэ туһаламжа хаба шадал соогоо үзүүлхэбди гэжэ совхозой хүдэлмэришэдые шефүүдынь найдуулаа. Иимэ хани халуун уулзалганууд хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэгдэжэ байдаг юм.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хориин аймаг.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Химнын совхозой һуурин нютагуудаар, адууһа малай фермэ ба отаранууд дээгүүр һүүлэй жэлнүүдтэ малшад болон механизаторнуудай ажаһууха гэрнүүд олоор, түргэнөөр баригдана. Совхозой барилгашадай бригадые дүй дүршэл ехэтэй Б. В. Цыдыпилов хүтэлбэрилдэг юм.

Совхозой барилгашадай хүсөөр байгша ондо тус тустаа хоёр квартиратай арбан гэр баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Тэдэ гэрнүүдтэ малшад ба механизаторнуудай 20 бүлэ ажаһууха юм. Ажахын Сайдамай, Бургаастайн, Новоселенгинскын отделениинүүдэй тус бүридэ мүнөө баһал хоёр квартиратай нэгэ-нэгэ гэр мүнөө бодхоогдожо байна. Тэдэ гэрнүүдэй барилга һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Барилгашадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Совхозой Новоселенгинскын отделениин дүршэл ехэтэй барилгашан Илья Григорьевич Дёминой даадаг бригада мүрысөөнэй манлайда ябана. Энэ бригадын гэшүүд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа бусадай дундаһаа шалгарна. Тэдэнэр энэ жэл соо хоёр гэр барижа, ашаглалгада оруулаад, мүнөө гурбадахияа бодхоожо байна. Тус бригадын гэшүүд — пенсионер Иннокентий Николаевич Югов, комсомолец Владимир Фомин гэгшэд габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана.

С. ШАРАПОВ,

хүдөө бэшэгшэ.

АРХИН—АМИ НАҺАНАЙ ДАЙСАН

«Архидалга ба алкоголизмда эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоол Зэдын аймагай «Мир» колхозой хоёрдохи отделениин коммунистнууд зүбшэн хэлсэбэ. Тиигэхэ зуураа отделениин коммунистнууд энэ тогтоолые бүримүһэн һайшаажа, архиншадтай тэмсэл улам шангадхаха, энэ хэрэгтэ хүн бүхэн—хүтэлбэрилэгшэдһөө эхилээд, жиирэй хүдэлмэришэн хүрэтэр хабаадаха зэргэтэй гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Энэньшье тон зүб. Һүүлэй жэлнүүдтэ хамтын сайлалга, архидалга үгыгөөр ямар нэгэн суглаан гү, али зүблөөн болохоёо болишоо. Энээн тушаа хоёр жэшээ дурдамаар ха.

•Манай аймагай колхоз ба совхозуудта хонишодой гү, али малшадай үдэрнүүд үнгэргэгдэдэг заншалтай. Тиимэ үдэрнүүд аймагай түб һууриндашье болодог. Энэмнай ехэ һайн хэрэг гээшэ. Тиимэ суглаанай үедэ үнгэрһэн сагай ажалай дүнгүүд согсологдоно, ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэд элирхэйлэгдэнэ. Тэдэнэртэ элдэб янзын бэлэг, шагнал барюулагдана ха юм. Тиихэдэ ажалай түрүүшүүл өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай һонирхолтойгоор хөөрэлдэдэг, халан абалсадаг байна бшуу. Юрэдөө һайн юумэн гээшэ ааб даа.

Теэд... Тиимэ үдэрнүүд, суглаануудай түгэсхэлдэ заабол сайлалга, архидалга болодог заншалтай. Энээндэ бултадаа — хүтэлбэрилэгшэд, һаалишад, хонишод, механизаторнууд «эдэбхитэйгээр» хабаададаг байха юм. Нэгэ-хоёр духаряа баряад, дүүргэхэгүй, заабол һогтоторoo ууһан лэ байха. Энэмнай тон таарахагүй хэрэг болоно бшуу. Ушарынь юуб гэбэл, оройдоошье архи уудаггүй хүнүүд хүхиһэндөө барижархёод үглөөдэрынь үбдэхэ, ажалдаа гарахагүй ябадал оло дахин ушардаг. Гадна хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө мэдэлэй хүнүүдтэй сугтаа һогтоторoo архи уужархёод, үглөөдэрынь тэдэнэртээ юун гэжэ хэлэхэб даа. Ямаршье эрилтэ табиха эрхэгүй болошоно бэшэ гү?

Саашань... Эдир залуухан хүбүүд, басагад наймадахи, арбадахи класс дүүргэбэ гэлэй. Һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар үхибүүдэй түрэлхидһөө «татабари» хээд, олон тоото түрэлхидые, үхибүүдые суглуулжа, гэгээрэлэй аттестат, наймадахиие дүүргэһэн үнэмшэлгэ һурагшадта барюулдаг байна. Һүүлээрнь үсэглэлдэрэйнгөө һурагшадтай хамта бултадаа сайлалга, архидалга эмхидхэнэ. Энэмнай ёһотойл «үгаалган» болоно. Тиихэдээ Үхибүүдтэе һайн һургаал үгэнэгүйбди гэжэ сэхэ тэмдэглэе.

Эдэ хоёр жэшээ дээрэһээ харахада, архидалга үгыгөөр ямаршье суглаан болохоёо болишоһон хэбэртэй. Партиин ЦК-гай һаяхан абаһан тогтоолые бэелүүлэн, манай обществодо таарамжагүй иимэрхүү ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ болонобди. Архидалгатай тэмсэл шангадхаха хэрэгтэ хүн бүхэн хабаадаха зэргэтэй.

Д-Д. БАДМАЕВ,

КПСС-эй гэшүүн.

АМЖАЛТА ХҮСЭБЭ

Захаамиинай аймагай Цакир тосхон. Эндэхи соёлой байшан соо һаяхан хүн зон хүлгөөтэй байба. Тэдэнэй дунда буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэдшье, эдир залуу хүбүүд, басагадшье, һургуулиин һурагшадшье бии. Тэдэнэр бултадаа юушьеб даа хүлеэжэ ядаһан хэбэртэй. Ушарынь юуб гэбэл, хүдөөгэй арад зоной ходоодоо хүлеэжэ байдаг Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай бүлэг артистнар Цахирта айлшалһан байгаа бшуу.

Уданшьегүй соёлой байшангай ендэрэй хүшэгэ сэлигдэжэ, республикын мэдээжэ уран зохёолшо Даширабдан Батожабайн «Урбаанай уршагта ябадалнууд» гэһэн зүжэг эхилбэ. Хүшэгын сэлигдэжэ, зүжэгэй эхилхэдэ, тэндэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар артистнарые угтана.

Энэ зүжэг харагшад буряад артистнарай шадамар бэрхээр наадахые ехэтэ һайшаажа ходоодоо альга ташалгаар үдэшэһэн байна. Артистнар Георгий Лосев, Георгий Бутуханов гэгшэд бултанһаа бүлюу һайнаар наадажа, харагшадай магтаал һайшаалда хүртэбэ.

Буряад драмын театрай артистнарта хүдөө нютагуудаар түргэ-түргэн аяншалжа, шэнэ һонин концерт ажалшадта харуулжа байхыень зүжэг харагшад хүсөөд, тэдэнэй саашанхи ажалда ехэ амжалта хүсэбэ.

Б. ШОЁНОВ,

хүдөө бэшэгшэ.

ТЕАТР

„ТАНГАРИГ"

1921 он. Граждан дайнай хүшэр хүндэ үе. Манай эхэ, эсэгэ нэрэй залуу наhан, Совет засагай улаан туг доро түрэл Буряадаймнай шэнээр мүндэлжэ байhан үе саг.

Хүшэгын нээгдэхэдэ, залуу хубисхалшадай дүрэ улаан дүлэн соо бадарhан мэтэ намилзана. Диктор буряадай хорёод оной комсомол эхэнэрнүүдэй, жэшээнь, Мария Сахьянова, Гунсэн Цыденова, Агафья Далбаева, түрүүшын революционернүүд Павел Балтахинов болон Цыремпил Ранжуров гэгшэдэй нэрэнүүдые дурдан хэлэжэ, «Агууехэ Ленин багшын алтан дэлхэйдэ мүндэлэн түрэhэнhөө хойшо зуун жэлэй жабхаланта ойдо зорюулнабди» гэhэн үгөөр зүжэгөө эхилнэ.

Комсомол басаган Оюун (артистка Д. Цэрэнпагма) хоёр жэл соо большевик Бата Галдановай партизан отрядта ябалсажа, Колчак, Семёновой сэрэгүүдые намналсажа ябаhанаа, багшаар толилогдожо, буряад нэгэ нютагта hургуули тогтоожо, багашье ехэшье хүнүүдтэ ном заахаяа, мүн партизан отрядта туhаламжа оруулжа байхаяа ерэнэ.

Тэрэ үедэ нютагай баян Чогдон (Шоно) (арт. М. Цолмонбаатар), хархис муухай бодолдо эзэлэгдэжэ, элдэб мэхэ, хардалга, гүрдэлгэ хэжэ, атаман Семёновой үлэгдэл Нашан Табхаровай (арт. Л. Нямсүрэн) отрядта хүнүүдые эльгээхээр нютаг соогоо ябуулга хэнэ. Мэхэлүүлhэн зоной дунда партизанай хүбүүн Банзад оролсожо, эсэгэ хүбүүн хоёр урда урдаhаа дайлалдаха, хоёр ондоо эблэршэгүй можодо тэмсэхэ баатай болоно. Энэ ушар зүжэгэй зүрилдөөндэ гол hуури эзэлнэ.

МНР-эй Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ драмын театр «Тангариг» гэжэ Цырен Шагжинай зүжэгые шэлэн абажа табиhаниинь гайхалтай бэшэ. Буряадшье, монголшье арадта хубисхалшадай түүхэ хэзээдэшье мартагдахагүй, хэзээдэшье хүнэй сэдьхэл hанаа хүдэлгэhэн, дура зүрхэ буляаhан hэдэб (темэ) гэжэ мэдэнэбди.

Зүжэгые табигша МНР-эй арадай артист, Гүрэнэй шангай лауреат Г. Гомбосүрэн, уран зураагша Я. Шийтр гэгшэд зүжэгэй удха, уран hайханиие гүйсэд ойлгожо, hонирхомо гоё наада табяа.

Харанхы манан соо төөрижэ ябаhан арад зондо үнэн худал хоёрой илгаае ойлгуулхын тула, мүн эрдэм номдо hургахын тула бухы хүсэ шадалаараа оролдожо ябаhан түрүүшын залуу багшанарай дүрые Оюун басаганай образ зүжэг соо харуулна. Энэ залуухан комсомолка Оюун зүжэгэй гол героиниинь болоно.

Артистка Д. Цэрэнпагма Оюунай дүрые тон таарамжатайгаар, зүбөөр харуулжа шадаhан байна. Оодон арhан дэгэлтэй, беретэй, үhэеэ сомороор тайранхай, арюуханаар харагдана. Зондо нюурамгай, зулгыхан залуу басаган залуушуултай хамта хубисхалые, шэнэ байдалые магтаhан дуу дуулажа, хамтын наада эмхидхэжэ, хүхилдэн энеэлдэжэ, шог зугаа гаргана. Наhатайшуулые наартай зөөлэнөөр хүндэлжэ ябана. Өөрынгөө хэрэгтэ шунан ороhон, хүсэhэн хэрэгээ заабол бэелүүлжэ шадаха шадалтай. Баяд ноёдые ёгтолон шоглохо, үгэ хэлээшьегүй hаа, хурса харасаараа тэдэниие жэхылгэжэ, айлгажа шадана.

Хоёрдохи үйлын эхиндэ бариглажа байhан шэнэ hургуулиин дэргэдэ нютагай залуушуул сугларанхай, тэрэ үеын ангиин хурса удхатай дуунуудые дуулалдана.

«Хамбынгаа дасанда мүргэхөө болие,
Коммунис хууляараа ажалаа сахия!»—гэhэн дуунайнь үгэнүүд баяшуулай дура ехэл гутаана, хоро малтана.

Чогдон баянай хамаг хуурмаг үгэнүүдые Оюун элирүүлжэ, хүгшэд, үбгэд, залуушуулаа юунэй түлөө оролдожо ябаhанаа, агуу-ехэ Ленин багшын «бүхы дэлхэйн үгытэй ядуушуул, нэгэдэгты» гэhэн уряал юун гээшэб гэжэ ойлгуулжа үгэнэ. Чогдон баянай үгэдэ ороод байhан зарим зон алдуугаа мэдэржэ, Оюунай тала тээшэ болоно. Эндэ Оюунай эрид шууд зан, хатуу зориг, hонор ухаае дахин харанабди. Нашан Табхаров Чогдон хоёрто бариглаад, алуулхашье гэжэ байхадаа Оюун дайсадай урда hүгэдэн унанагүй, харин «би ленинскэ комсомолой, намын даалгабаряар эндэ ерээб»,—гэжэ сэхэ харюусана. «Совет хуули тогтожо, арюун hайхан эрхэ сүлөө олоhоноо Нашан мэтын ангиин дайсадта хэзээдэшье буляалгахагүйбди. Агууехэ Ленин багшын байгуулhан ашата совет засагта үе наhан соогоо үнэн сэхэ ябахабди» гэжэ залуушуулые урин тангариглана.

Артистка Д. Цэрэнпагма комсомол басаганай түхэл шэнжые, абари зангые гүйсэд hайнаар харуулхые оролдоо. Тиимэhээ үгэ хэлэниинь хурса, ябадалынь шанга. Тэрэнэй нааданда таарамжагүй зүйл үгы.

Большевик Батын (МНР-эй габьяата артист Ц. Гантүмэр) роль зүжэгэй hүүлэй үзэгдэлдэ харагдана гэбэшье, тэрэнэй нэрэ, тэрэнэй хэжэ ябаhан хэрэг зүжэгэй эхинhээ абаад hүүл болотор ходо дурдагдана, дуулдана. Оюун багшашье, нютагай залуушуулшье Батын дүтэлэн ерэжэ ябаhые мэдэнэ, тэрэнэй отрядта туhа хүргэхөөр бэлдэнэд.

Габьяата зүжэгшэн Ц. Гантүмэр манай харагшадта үнинэй танил. Хэдэн жэлэй урда тэрэ ерэжэ, «Далан худалша» гэжэ зүжэгтэ баянай рольдо гайхалтай hониноор наадаhан юм. Роль бухэниинь («Эдэрээ» соо Сономбаатар, «Баян, барлаг» соо Гафур) өөр өөрын түхэлтэй, зан абаритай, хүнэй дура буляамаар наададаг артист. Энэ зүжэгшын уран бүтээлэй замда Батын дүрэ онсо hуури эзэлнэ.

Харата дайсадай хуурмаг мэхэ гоходо ороhон Хорло (МНР-эй габьяата артист Т. Хандсүрэн) түрэhэн ганса Банзад хүбүүгээ большевигүүдтэй тэмсэхыень эльгээнэ. Бодото байдалые мэдэхэгүй, ухаан мэдэрэлэй талаар али тухай гээгдэнги байhые зүжэгэй эхиндэ үзэнэбди.

Бүхы сценэ бүрхөөhэн улаан туг намилзажа, Совет засагай тогтоhоной элитэ гэршэ сэдьхэлдэ бии болоно. Энээнэй удаа гэнтэ харанхы агы руу шагааhан мэтэ, буряад айлай гэр, hүүмэгэлзэhэн зулын гэрэлдэ бурханай урда hүгэдэн мүргэжэ байhан буряад эхэнэрэй дүрэ байна, тэрэнь Хорло.

Эсэгэ хүбүүн хоёрой урда урдаhаа буу залалсаад, Батын хүбүүгээ буудахаяа забдан байхада, ямар муухай мэхэдэ ороhоноо Хорло мэдэржэ, нэгыень арай гэжэ оложо, нүгөөдыень алдахаа байхадаа, ами бэеньшье өөртэнь хайратай бэшэ болоно. «Бата, ойлгыш, хайрлыш. Би зэмэтэйлби, намайе алыш. Энэшни мэхэлэгдээ ха юм»—гэхэ мэтээр уйлан гуйжа, бэеэрээ хүбүүгээ халхална.

Зобоhон тулиhан Хорлын ямар хүндэ хүшэр байдалда ороод байhые Т. Хандсүрэн тон сэдьхэл хүдэлгэмэ, үнэншэмөөр зураглана.

Чогдон (Шоно) (артист М. Цолмонбаатар) баян Совет гүрэндэ эсэргүүсэгшэдэй нэгэн. Энэ баянай нюур шарайнь hанажа ябаhан хара бодолынь түрүүшын үзэгдэлhөө мэдэгдэнэ. Тиигэбэшье, өөрынгөө хара hанаае нюуха hанаатай, нялуун гоёор мунхаг харанхы зониие мэхэлнэ, лама бурханиие урдаа барин, өөрынгөө муухай хэрэгүүдые хэнэ.

Артист М. Цолмонбаатарай наадан хүн бүхэндэ таатай hонирхолтойгоор харагдаа.

Сүгсэ үбгэн (МНР-эй габьяата артист Л. Лувсан) тухай хэлэбэл, үгытэй ядуу, бүхэли наhан соогоо баян Чогдоной ажал хэжэ, халааhанhаа ондоо зөөри олоогүй, хүнэй саашаа гэхэдэ саашаа боложо, наашаа гэхэдэ наашаа боложо, баяд ноёдто удьхалүүлжэ, үлдүүлжэ ябаhанаа, hүүлэй hүүлдэ алиниинь зүб, алиниинь бурууб гэжэ ойлгожо эхилнэ. Тэрэ юрын зарасын гүнзэгы сэдьхэлтэй байhаниинь мэдэгдэнэ. Артист хонгёо гоё хоолойгоор буряад дуу аялгалан дуулажа, харагшадые ехэ баясуулаа.

Баян Чогдоной hамган Пэлжэдые МНР-эй габьяата артистка Д. Цэрэндулам, есаул нашан Табхаровые арт. Л. Нямсүрэн мүн лэ гүнзэгы удхатайгаар зураглана.

Банзад хүбүүнэй дүрые артист Л. Жамсаранжав тон зүбөөр ойлгожо, согтой, түргэн зантай, охин дундаа ябаhан, ангиин тэмсэлэй замай орёо ябадалые үшөө ойлгохогүй, дайсанай хорото ааша, хара hанаа ухаалдижа шадахагүй ябаhанаа шэнэ хубисхалай замда гаража, ами наhаа үгэнэ гэжэ үнэмшэмөөр харуулна.

Баяшуулай мэхэдэ ороод ябаhанаа, амиды эсэгээ харахадаа Банзад эли ойлгоно. «Намда этигыш даа. Би өөрынгөө зэмые сагаалха хүсэлтэйб»,—гэжэ эсэгынгээ урда hүгэдэн гуйжа байхадааашье үнэн зүрхэнhөө этигэhэн, бүхы сэдьхэлээрээ буруугаа мэдэрhэн хүн гэжэ этигэмээр.

Зүжэг тухай бүхы дээрэнь хэлэхэдэ, эндэ хорёод оной шэнэ совет дуун, хатар наадан, хүгжэм ирагуу hайханаар зэдэлжэ, гүнзэгы удха дамжуулха үүргэ гүйсэдхэнэ. Дуу хүгжэмэй аялга нугалбари, хатар нааданай солгёон, эршэтэй сохисо дээрэhээ арад зоной сэдьхэлэй шэнэ ёhоор хубилжа байhаниинь үзэгдэнэ. Энэ талаар олон зоной хабаадалгатай үзэгдэлнүүд ойлгосотой hонороор бэелүүлэгдэнхэй.

«Тангариг» гэжэ буряад драматург Ц. Шагжинай зүжэгые Монголой театрай табиhаниинь монгол ба совет уран зохёол, искусствын холбоо барисаанай улам бүри үргэдэжэ, бэхижэжэ байhанайнь бодото гэршэ мүн.

Г. ОЧИРОВА,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. (зүүн гарhаа): Оюун—артистка Д. Цэрэнпагма, Дулма—артистка Е. Батсүх, Жалма—артистка Б. Тунгалаг. 2. (зүүн гарhаа): Сүгсэ—МНР-эй габьяата артист Л. Лувсан, Оюун—артистка Д. Цэрэнпагма, Дагба—артист Г. Доржсамбу.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

Шатараар дэлхэйн чемпионат

БОРИС СПАССКИЙ ШҮҮГЭЭ

РЕЙКЬЯВИК, июлиин 12. **(ТАСС-ай тусхай корр. А. Ермаков).** Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үргэлжэлүүлэгдэhэн партидаа Борис Спасскитай наадахадаа америкын гроссмейстер Роберт Фишер 56-дахи ябадалдаа «шүүгдээб» гэжэ дурата дурагүйгөөр мэдэрээ. Дэлхэйн чемпион нааданай түгэсхэл ухаансар бэрхээр дүүргэжэ, түрүүшын очко өөртөө бэшэhэн байна.

Урда үдэрынь нааданай эхин 26-дахи ябадалай хэгдэтэр аали номгоор үнгэржэ ябаhан. Зүгөөр дэлхэйн чемпион хүбүүгээ эдюулхээр хүлеэгдээгүй ябадал хэжэрхибэ. Тинхэдэнь Фишер тэрэ хүбүүень абаха баатай болоо. Тэрэнэй удаа Фишерэй хара тэмээн алдагдаха тээшэ болоо ха юм. Эндэ аргаа барагдаhан Фишер хоёр хүбүүгээр тэрэнээ hэлгэхэ баатай болоо бшуу.

Хойшолуулагдаhан партияа наадахаар Фишер мүнөөдэр хожомдонгүй ерээ. Шатарай наада харагшад Фишерэй байдал муу гэжэ ойлгоhон, тухайлhаншье hаань, зарим шатаршад тэмсэлгээр дүүрэхэ гэжэ багсаамжалhан юм. Жэшээнь, «Тиминн» газетэ дээрэ Исландиин гроссмейстер Ф. Олафссон хоёр гроссмейстерэй наадан тэнсэлгээр дүүрэхэ гэжэ бэшэhэн байгаа бшуу.

Америкын шатаршан наада... үлүү сагтай болоhон дээрэ... ябадал бүхэнөө аали нобш... хэжэ ороhон. Тэрэ 43-дахи я... далаа хээд, гушаад мину... туршада сценэ дээрэhээ гар... үгы болошоо. Ошохынгоо у... тээ, ахамад арбитр А. Шми... ошожо, юушьеб шэбэнэhэн б... гаа.

hүүлдэ тодоруулхада, рээндэ зал соо хэншьеб ... аппарадаар буулгаhан ... байба ха. Тиимэ юумэн ... болохогүй байhан. Юуб гэх... шалгагшад кино гү, али ... аппарадтай хүнүүдые зал ... оруулдаггүй байhан. Тэрэ... хажуугаар «дүрэ зураг буу... хагүй» гэhэн аржагар бэшэ... соносхол зал соо тусгаар ... соогдоhон байха юм.

Зүгөөр Фишер hүүлшы... ябадалнуудые хэхэдээ, дэлх... чемпионой алдуу гаргахы... хүлеэhэн янзатай байhан. ... рин дэлхэйн чемпион Б... Спасский хёрхо мэргэнээр ... дажа, партияа түгэсхөө ха ...

Шатарай наада шэнжэлэ... дэй тэмдэглэhэнэй ёhоор, Ф... хододоо түрүүшынгээ наада... шүүжэ гарадаг байhан ха. ... рин мүнөө... шүүтдэшоо. Ш... тулалдаатай наадан үшөө ... дамнай үлэбэ. Тиигээшье h... дэлхэйн чемпион Борис С... скиие эрхим амжалта... амаршалха зэргэтэйбди.

ЭДИР ФУТБОЛИСТНУУДАЙ НААДА...

«Арhан бүмбэгын» шанда хүртэхын түлөө эдиршүүлэй дунда соносхогдоhон наадан сагай ошохо бүри олон спортсменүүдые хабаадуулна. Эдиршүүлэй дунда футбол наада дэлгэрүүлхэ шиидхэбэри абаhан ВЛКСМ-эй ЦК, СССР-эй футболистнуудай Федераци hайн эхи табиhан hааб даа. СССР-эй футболистнуудай дундаhаа мэдээжэ болоhон мастернууд М. Сушков, А. Хомич, Л. Яшин, Г. Качалин гэгшэд «Арhан бүмбэгэ» клубай түбэй штабта оруулагдажа, эдиршүүлэй дунда футболой наада hэргээhэн байгаа.

Манай республикын эдиршүүл энэ мүрысөөндэ 1969 ондо оролсоо бэлэй. Тэрэл жэлдээ амжалтатай ябажа ерээ hэн. Хоринн аймагай «Үдэ» командын футболистнууд зоно соогоо түрүү hуури эзэлжэ, «Арhан бүмбэгын» түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олоо. Тиигэжэ эдэнэр оронойнгоо эдир футболистнуудай дунда дүрбэдэхи командань боложо, нютагаа бусаhан юм.

Энээнэйн ашаар манай республикын физкультура, спортын комитет 1970 ондо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоны мүрысөөнүүдтэ хабаа... саха болоо hэн. Тэрэ ж... Ю. К. Поздоровкиной hург... «Орленок» командын гэ... хүдөөгэйнгөө үетэнэй хар... hан амжалта дабтаа.

Байгша оной июлиин 2... 30 болотор Сибирь болон ... Дурна зүгэй зоныи эдиршү... дунда мүрысөөнүүд үнгэргэ... хэнь. Яхадай АССР-тэ — ... наhатан, Красноярск хо... аха наhанай эдиршүүл хо... доо наадаха юм. Энэ наад... хабаадалсаха эрхэ олохын ... лөө Улаан-Үдэ хотодо сугла... бага наhатайшуулай ду... аха наhатайшуулай таба... манданууд наадажа эхилэ... Бүлэг бүлэг соогоо наада... түрүү hуури эзэлhэн хоё... командань зоныи мүрыс... республикынгаа нэрэ соло... гаалха юм.

Бага наhатайшуул с... Сэлэнгын аймагай «Ме... командын футболистнууд ... лют», «Старт», Хэжэ... командын футболистну... шүүжэ, ВЛКСМ-эй обкомой... рядай АССР-эй Министры... Соведэй дэргэдэхи республ... физкультура, спортын ко... дэй шанда, грамотада хү... Тиигэжэ эдэнэрнай Я... АССР-тэ сугларhан зоныи ... шүүлтэй түрүү hуури э... түлөө наадаха болобо.

Аха наhатайшуулай б... болоhон нааданда Желез... рожно районой «Космос» ... манда Бабушкин хотын ... кал» командые 4:0 тоото... шүүhэн. Хэжэнгэ — «Ша... (Сэлэнгын аймаг) команд... 0:0 тоотойгоор тэнсэhэн ...

А. КАРПО...

ХИЛЫН саанаhаа

КАИР

АРЕ-гэй аюулгүйе сахиха албанай мэдүүлгэ

ТАСС

«Израилиин, США-гай ба бусад хэдэн гүрэнүүдэй номнолшод араб оронуудта харша худал хуурмаг үгэ хүүрнүүдые тараана, тэрэнээ гол түлэб Египедтэ эсэргүү шэглүүлнэ»,—гэжэ АРЕ-гэй гүрэнэй аюулгүйе сахиха албанай хүтэлбэрилэгшэ генерал-майор Ахмед Исмаил МЕН агентствэдэ үгэhэн интервью соогоо мэдүүлбэ.

ХАНОЙ

МЕКОНГЫН АДАГАЙ СҮЛӨӨЛЭГДЭhЭН РАЙОНУУДТА

ТАСС

Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэhэн районуудтахи арадай засагай зургаанууд дайн дажарай үеын бэрхэтэй оршон байдалдашье арадай гэгээрэлэй эмхинүүдые үргэдхэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. АПО агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Кантхо провинциин (Меконга мүрэнэй адагта) тосхонуудта юрэнхы эрдэмэй 58 hургуули, hуралсалай бүлэгүүд хүдэлмэрилнэ. 4 мянга гаран вьетнам үхибүүд (гол түлэбтөө үгытэйшүүлэй бүлын үринэр) hураха арга боломжотой болонхой. Тэрэшэлэн бэе хүсэhэн хүнүүдэй үзэг бэшэг мэдэхэгүйе усадхаха курсанууд эмхидхэгдээ. Тэндэ 1200 шахуу хүн hурана.

Хүршэ Митхо провинцида байгша оной хоёрдохи квартал соо 52 hургуули нээгдээ.

ДРВ. Энэ зураг Ханойн байшангуудай нэгэнэй орой дээрэ буулгагдаhан байна. Америкын харюу гүзэ дүй дүршэлөөрөө сэцуудай агаарhаа добтолходо зенитчүүд, аргадай сэрэ... шэд андалдажа байна.

ВИА—ТАСС-ай фото.

НЬЮ-ЙОРК.

„Метеорологическа дайн" тухай шэнэ баримтанууд

ТАСС

Индохитадта США-гай үйлэдэжэ байгаа «метеорологическа дайнай» шэнэ баримтанууд тухай американ хэблэл мэдээсэнэ. Зорюута хура оруулхын тула химическэ аргаар үүлэ бүридүүлхэ туршалга США-гай тагнуулай түбэй управлениин үүсхэлээр 1963 онhоо хойшо Урда Вьетнамда хэгдэжэ байнхай гэжэ американ журналист С. Херш «Нью-Йорк таймс» газетэдэ бэшэбэ. «Метеорологическа дай» үргэн ехээр хэрэглэжэ эхилхэ гэжэ пентагон 1965 ондо шиидхэhэн байгаа. «Дайнай зэбсэг болгон байгаалиие хэрэглэхэ» программа тон нюусаар зохёохыень хэдэн эрдэмтэдтэ даалгагдаhан байхя гэжэ тэрэ корреспондент тэмдэглэнэ.

США-гай ВВС-эй командовани Вьетнамай хилладэг Лаосой районуудта соносхогдоогүй «метеорологическа дай» ЦРУ-тай хамта нэгэн доро ябуулжа эхилhэн юм. Нимэ дайе пентагон 1969 ондо тусхайлан зүбшөөhэн байгаа. «Метеорологическа дай» хэрэглэлгын хэм хэмжээн удангүй үргэдхэгдөөд, Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр хэрэглэгдэдэг болоо hэн.

Сагай уларилые сэрэгэй хэрэгтэ зорюута хубилгабал, аюулта хойшолонгуудтай байха, оршон тойронхи байгаалида, уларилда, экономикодо, олон үетэнэй ажабайдалда удаан сагай, уршагта хойшолонгуудые ушаруулха гэжэ США-гай олохон эрдэмтэд тоолоно. «Метеорологическа дайнай» үедэ дэлхэйн нюур талын зарим хубиие ехээр халаажа гү, али хүргэжэ болохо, радиациие аюултай хэмжээндэнь хүрэтэр ехэ болгожо, газарай хүдэлөө зорюута үүдхэжэ магад юм гээд мэдээжэ американ геофизик Г. Макдональд тэмдэглэнэ.

«Метеорологическа зэбсэг» Вьетнамда хэр зэргээр хэрэглэгдэнэб гэжэ мүнөө хүрэтэр мэдэгдэнэгүй, ехээр нюугдана.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ ДАЙН БАЙЛДААН

ТАСС

Сайгон сэрэгүүдэй командовани США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зүгhөө дэмжэгдэн, патриодуудай хиналта доро байгаа Куангчи хотые дахинаа эзэлхэ hэдэлгэ гаргаhаар. Июлиин 12-ой үдэшэ американ вертолёдууд хотын хойто захаар мянга шахуу сайгон десантнигуудые буулгаhан байна. Куангчиие хамгаалагшад дайсанай урдаhаа заха зайгүй буудан, айхабтар шанга байлдаан болоо. Американ командованиин сэгнэлтын ёhоор, найман час соо үргэлжэлhэн байлдаанай үедэ сайгон сэрэгүүдэй десантна батальон дүрбэнэйнгөө нэгэ хуби шахууе алуулhан ба шархатуулhан байба. Десантые буулгалгада хабаадаhан США-гай далайн-сэрэгэй гурбан ехэ вертолет патриодуудай зенитнэ hомондо дайрагдан унаа. Эдэ вертолёдууд тус бүридөө 60 шахуу десантнигые зөөжэ шадаха юм.

МАЙАМИ-БИЧ

Э. МАСКИИН ШИИДЭБЭРИ

ТАСС

Сенатор Э. Маски демократическа партиhаа президентын тушаалда hунгагдахаар кандидатураяа табюулхын түлөө тэмсэлhээ арсаhан тухайдаа июлиин 11-дэ пресс-конференци дээрэ соносхоод, Дж. Макговерниин кандидатурые дэмжэхэ байхаб гэжэ мэдүүлбэ.

Президентын тушаалда hунгагдахые хүсэhэн үшөө нэгэ кандидат, Г. Хэмфонин тэмсэлhээ гараhанай hүүлээр удангүй Э. Маски энэ шиидэбэри тухайдаа мэдээсээ.

МАЙАМИ-БИЧ

СЪЕЗДЫН ЭРИЛТЭ

ТАСС

Эндэ боложо байгаа Холбоото Штадуудай демократическа партиин съезд США-гай бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые Урда Вьетнамhаа энэ дары, хүсэд бүрин гаргаха эрилтэ табиба.

Демократическа партиин hунгалтын хараа шэглэлые съезд дээрэ зүбшэн хэлсэлгын эхилхэ үеэр иимэ шиидхэбэри абтаа. Зүүн-Урда Азидахи дайнда Холбоото Штадуудай хабаадалгые болюулха асуудал тэрэ хараа шэглэл доторнь горитой hуури эзэлнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Эллсберг, Руссо ба америкын мүрдэгшэд

ТАСС

Зүүн-Урда Азида США-гай хэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй ябуулгые буруушаахаар зүрхэлhэн американ эрдэмтэд Дэниел Эллсбергын, Энтони Руссогой хэрэг хараха сүүдэй заседани Лос-Анджелестэ эхилбэ.

ТЕГЕРАН

52 градус халуун болобо

ТАСС

Иранай Дизфуль хотын райондо (Хузестан провинци) 52 градус халуун болобо. Наранай хүсэтэ элшэдэ шарагдаhанhаа уламжалан, 17 хүн үбшэлөөд, тус хотын больницануудта оруулагдаа.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

КОНАКРИ. (ТАСС). Гвинейн 58 залуушуулда экскаваторщигай, бульдозеристын, автокранай ба үрэмдэдэг түхеэрэлгын машинистнүүдэй мэргэжэл олгоhон хүндэтэ дипломууд барюулагдаа. Эдэнэр Киндиа хотын «Бокситстрой» гэжэ трестын дэргэдэхи hуралсалай түбэй филиалые дүүргээ, СССР-эй туhаламжатайгаар баригдажа байhан, боксит малтан абаха өөрын предприяти дээрэ мэргэжэл шадабаряа хэрэглэхэнь.

ЛОНДОН. (ТАСС). Салин хүлhэ нэмээлгэхэ, хүдэлмэрилхэ эрхээ хамгаалха эрилтэнүүдые дэмжэhэн тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ гэжэ Англиин шахтернууд эрид шиидэнхэй,—гээд Горнягуудай национальна профсоюзай түрүүлэгшэ Джо Гормли мэдүүлбэ. Англиин шахтернуудай ажал эгээн хүшэр хүндэ байбашье, тон доодо зэргын стандартаар түлөөhэниинь тодорхойлогдоно. Салин хүлhэ нэмээхэ тухай эрилтэнүүдые хангахаяа правительствын арсаа hаань, ороной 250 мянган шахтер дахинаа забастовко соносхохо байха гэжэ Джо Гормли мэдүүлээ.

КОПЕНГАГЕН. ГДР-ые дэмжэхын түлөө тэмсэдэг хойто оронуудай национальна комитедүүдэй түлөөлэгшэдэй Копенгагенда зарлагдаhан зүблөөндэ хабаадагшад Германиин Демократическа Республикые дары мэдэрхыень оронуудайнгаа правительствануудые уряалба. СССР, ПНР-тэй ГДР-эй хэhэн договорнуудые эсэслэн баталhанай, Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээнэй баталагдаhанай hүүлээр ГДР-ые мэдэрхэгүй политика үргэлжэлүүлээд ялалайб гэжэ зүблөөнэй шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Мадридай метрогой 4 мянган алба хаагшад коллективнэ договорнуудые хубилгаха тухай асуудалаар хоёрдохи неделиин туршада дирекцитэй хэлсээ хэжэ байнхай. Орон доторхи ажамидаралай үнэ сэнгэй угаа түргэнөөр хүндэржэ байгаа ябадалhаа гээгдэhэн салин хүлhэ нэмээхэ эрилтэ Испаниин ажалшад табина.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Этикын асуудал шэнжэлэн шиидхэдэг, түлөөлэгшэдэй палатын комиссиин мэдээнүүдэй ёhоор, США-гай конгрессэй доодо палатын 435 гэшүүнэй гурбанай нэгэнhээ үлүүнь банкнуудтахи, страховой, худалдаа наймаанай, нефтиин, барилгын, радиотелевизионно ба бусад компанинуудтахи тушаалнуудые даадаг байна.

Валютын ба банкнуудай асуудалнуудые шэнжэлэн шиидхэдэг, түлөөлэгшэдэй палатын комиссиин зургаан гэшүүн (эдэнэр финансын асуудалнуудаар гаргагдаха хуулиин проектнүүдые хаража үзэдэг)—банкнуудай директорнүүд,—финансын корпорацинуудай акцинуудые бариг шад,—хүдэлхэгүй зөөреэр наймаа хэдэг эзэд юм.

ПРАВДА БУРЯТИ...

ЭНХИР КРАН

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-04503. Заказ № 1...